Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

MAJER FOLKSBLAT פּרייז 20 גראָשען

הײַנט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 179/475 | Łódź, Środa 1 sierpnia 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, טו מנחם אב תרפ״ח | Nr. 179/1475

Adres Redakcja i Administracja: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פּיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

ענטפער-נאָטע פון פּוילען צו ליטע

וועגען בעגייען די פּויליש-ליטווישע אונטערהאנדלונגען.

וואַרשאַ, 31. (טעלעפאָניש). ווי אייער קאָרעספּאָנדענט דערוויסט זיך וועט די פּוילישע רעגירונג אין די נאָהענטסטע טעג אַרויסשיקען אַן ענטפער אויף וואָלדעמאַראס׳עס פאָרשלאַג וועגען אָנהויבען נייע פּויליש-ליטווישע אונטערהאַנדלונגען צווישען 15 טען און 20-טען אויגוסט אין קעניגסבערג. הגם די איינצעלהייטען פון פּוילישען ענטפער זענען נאָך נישט בעקאַנט, פונדעסטוועגען איז בעוואוסט, אַז פּוילען וועט מסכים זיין אין פּרינציפּ צו די פּויליש-ליטווישע אונטערהאַנדלונגען.

ווידער א שרעקליכע באַהן-קאַטאַסטראָפע אין דייטשלאַנד.

ביז איצט זענען פערצייכענט 14 טויטע

בערלין, 31 (אַטע). היינט איז אין בייערן פאָרגעקומען אַ מורא׳דיגע באַהן־קאַטאַסטראָפע, וועלכע שטייגט איבער די לעצטע גרויסע קאַטאַסטראָפע אין מינכען.

דער שנעל־צוג נומער 11. 9 אויף דער ליניע אולם—מינכען איז אויף דער סטאַציע ווינקעל העררבען מיט דער גאַנצער קראַפט אַרויסגעפאָהרען אויף אַ משאות־צוג מטי אַזאַ קראַפט, אַז דער לאָקאָמאָטיוו מיט 3 וואַגאָנען זענען פולשטענדיג צושמעטערט געוואָרען. ביז איצט האָט מען אָפּגעצעהלט 14 טויטע און 3 שווער־פערוואונדעטע. פּרטים פעהלען.

דאַנק-דעפּעשע פון לאָרד באַלפור

צום וואַרשאווער ציוניסטישען צ.ק.

וואַרשאָ, 31 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אַלס ענטפער פון דעם גליק וואונש, וואָס דער צ. ק. פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין וואַרשאָ האָט אַרויסגעשיקט צום 80־יעהרינער געבורטס־טאָג פון לאָרד באַלפור — איז היינט אָנגעקומען אַ דאַנק־דעפּעשע אונטערגעשריבען דורכ׳ן לאָרד באַלפור.

אומגליקס-פאַל מיט די פּוילישע לופט-פליהער

וועלכע האבען אונטערגענומען די רייזע וואַרשאַ-באַגדאַד-קאַאירא-וואַרשאַ

פאָרוטשניק שאַלאַס דער׳הרג׳עט געוואָרען.

לאָנדאָן, 31. (א.ט.) די „ריימער” אַגענטור מעלדעט, אַז מיט דעם פּוילישען עראָפּלאַן, וואָס איז אַרויסגעפאָהרען פון דעמבלין אויף אַ רייזע דעמבלין—באַגדאַד—קאַירא—וואַרשאַ, איז געשעהען אין באַגדאַד אַ קאַטאַסטראָפע. דער עראָפּלאַן איז פולשטענדיג פארניכטעט געוואָרען. פּאָרוטשניק שאַלאַס איז דער׳הרג׳עט געוואָרען. פּאָרוטשניק קאַלינאַ און דער שערזשאַנט קלאַשוגעק זענען ניצול געוואָרען. גענויע ידיעות וועגען דער קאַטאַסטראָפע פעהלען.

סאָוויעטישע רעגירונג איז נישט שולדיג...

קאָמוניסטישער אינטערנאַציאָנאַל איז אַ פּריוואַטע אינסטיטוציע.

ענטפער פון די סאָוויעטען צו פּוילען.

מאָסקווע, 31. (ספּ. טעל.) טשיטשערינס פערטרעטער קאַראַכאַן האָט איבערגעגעבען דעם פּוילישען געזאַנדטען אין מאָסקווא, פּאַטעק, אַן ענטפער אויף דער פּוילישער פּראָטעסט-נאָטע געגען דער רעדע פון בוכארינען אויף דעם לעצטען אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס פון „קאָמאינטערן”. קאַראַכאַן בעטאָנט, אַז די סאָוויעטישע רעגירונג האָט שוין נישט איינמאָל אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז די סאָוויעטישע רעגירונג און דער קאָמוניסטישער אינטערנאַציאָנאַל זענען צוויי פערשידענע אינסטיטוציעס. דער אינטערנאַציאָנאַל איז אַ פּריוואַטע אָרגאַניזאַציע, פאַר וועלכער די סאָוויעטישע רעגירונג קען נישט נעהמען קיין פעראַנטוואָרטליכקייט.

ווייטער בעטאָנט די נאָטע, אַז נישט די בעראַטונגען פון קאָמוניסטישען אינטערנאַציאָנאַל שטערען די פּויליש-סאָוויעטישע פערשטענדיגונג, נאָר דאָס ערמאָרדען פון וואָיקאָוו׳ן, דער אַטענטאַט אויף ליזאַרעוו׳ן און דאָס מ׳לדע בעהאַנדלען די רוסישע עמיגראַנטען אין פּוילען.

———:O:———

לאָיד דזשאָרזש׳ס אַרויסטריט געגען פּוילען

און דער ענטפער פון ענגלישען אויסערן-מיניסטער טשעמבערלען.

לאָנדאָן, 31. (ספּ. טעל.) בעת דער נעכטיגער רעבאַטע אין פּאַרלאַמענט איבער דער ערקלערונג פון טשעמבערלענען האָט גענומען אַ וואָרט לאָיד דזשאָרזש, וועלכער האָט שאַרף קריטיקירט דעם אומשטאַנד, וואָס דער לאָקאַרנער אָפּמאַך איז איינגעשלאָסען געוואָרען אין דעם אנטי־מלחמה־פאָרשלאַג פון קעלאָגג. דער ראָזיגער אומשטאַנד וועט לויט לאָיד זשאָרזש׳ן אומגליך מאַכען צו רעווידירען די פּוילישע מערב־גרעניצען, וועלכע ס׳איז אומגעגליך איינצוהאַלטען אין דער פאָרם ווי זיי זענען איצט.

לאָנדאָן, 31. (ספּ. טעל.) נאָך דער רעדע פון לאָיד זשאָרוש, וועלכער איז אַרויסגעטרעטען געגען די פּוילישע גרעניצען האָט גענומען אַ וואָרט טשעמבערלען און האָט ערקלערט, אַז דער אַמעריקאַנישער אַנטי־מלחמה־אָפּמאַך שטעלט פעסט די איצטיגע גרעניצען אין אייראָפּא און אין דער הינזיכט קען זיך נאָרנישט ענדערען.

באַנקיר לעווענשטיין איז ערמאָרדעט געוואָרען

אַזוי ערקלערט דעם אומגעקומענעמ׳ס פאַמיליע.

פּאַריז. 31 (אַטצ) די משפחה פון אומגעקומענעם באַנקיר לעווענשטיין האָט אַריינגעטראָגען אין געריכט אַן אַנקלאַגע, אין וועלכער עס ווערט פעסטגעשטעלט, אַז לעווענשטיין איז וואַהרשיינליך ערמאָרדעט געוואָרען. לעווענשטיינ׳ס צוויי שוואָגערס ערקלערען, אַז ס׳איז אומעגליך, אַז ס׳זאָל האָבען פאָרגעקומען אַן אומגליקס פאַל. זיי ערקלעהרען, אַז דער אומגעקומענער האָט געהאַט זעהר פיל פערביסענע פיינד.

בעלאַ קוהן אין מאָסקווא

מאָסקוואַ, 31 (אַ.ט.) היינט איז קיין מאָסקוואַ אָנגעקומען בעלאַ קוהן, וועלכער איז אַרויסגעשיקט געוואָרען פון עסטרייך. בעלאַ קוהן איז בעגייסטערט בעגריסט געוואָרען דורך רעלעגאַציעס פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי.

געשמוגעלט פוטער-סחורות און בריליאַנטען.

וואַרשא, 31. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין וואַרשא קומען ווייטער פאָר רעוויזיעס אין די געשעפטען פון פוטערוואַרג, די רעוויזיעס שטעהען אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם שמוגעל פון פוטער, וועלכער ווערט געפיהרט מיט דייטשלאַנד, כדי נישט דאַרפען צאָהלען קיין גרוזסען צאָל איז דאָס פוטערוואַרג פון דייטשלאַנד צוערשט געשיקט געוואָרען פון דייטשלאַנד קיין עסטרייך און פראַנקרייך און פון דאָרט קיין פּוילען, דערביי זענען אויף די דייטשע שטעמפּלען אַרויסגעדרוקט געוואָרען פראַנצויזישע שטעמפּלען, אַרעסטירט געוואָרען עטליכע יודישע פוטערוואַרג־סוחרים.

די פּאָליציי האָט היינט אָנגעהויבען רעוויזיעס ביי בריליאַנטען־סוחרים און קאָנפיסקירט פיל סחורה וועלכע זאָל זיין געשמוגעלט פון אויסלאַנד.

———:O:———

שטרעבט איהר זיך אויסצוקורירען פון

רעוומאַטיזם און פּאָדאַגרע

ציהענדע, שטעכענדע שמערצען אין די גלידער און געלענקען, געשוואָלענע גלידער, פערקריפּעלטע הענד און פיס, ציקען, שטעכען, ציהען אין פערשידענע קערפּער-טיילען און שוואַכקייט אין די אויגען — דאָס זענען די פאָלגען פון רעוומאַטישע און גיכטישע ליידען, וועלכע מוזען בעזייטיגט ווערען, ווייל אנדערש קען די ראַנקהייט זיך פערגרעסערען.

איך לעג אייך פאָר

יעדען איינציגען אַ פּראָבע אומזיסט!

AUGUST MÄRZKE, Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalerstr. № 5. Abt. 43

נאָר אויף א קורצע צייט!

פּערפומען

פּודערן, טואַלעטען-זייף, קעלניש- און בלומען-וואַסער

15% — ווי אויך אַלע אַרט קאָסמעטיק האָב איך פערקלענערט די פּרייזען מיט 15%

פּערפומעריע

י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11

בעמ.: פאַר ענגראָסיסטען גרעסערער ראַבאַט.

דער ציוניסטישער אקציאנס=קאמיטעט
האט געענדיגט זײנע בעראטונגען.
געוועהלט א נײעם דירעקטאריום פון „קרן קימת".

בערלין, 31 (י. ט. א. טעלעגראפיש) פאר דעם שלוס פון דער בערלינער סעסיע פון ציוניסטישען אקציאנס־קאמיטעט האט דער פארזיצענדער ארורכגעלייענט א ראנק רעפעשע פון לארד באלפור אלס ענטפער פון דער רעפעשע פון אקציאנס־קאמיטעט.

בערלין, 31 (י. ט. א. טעלעגראפיש) 2 א זײנער בײנאכט האט דער פארזיצענדער פון אקציאנס־קאמיטעט געהאלטען א בעגייסטערטע שלוס־רערע, לעא מאצקי האט אנגעוויזען, אז די בעראטונגען פון אקציאנס־קאמיטעט זענען געשטאנען אויף א געהעריגער ניווא, הגם עס זענען געוועו פערשירענע מיינונגס־פערשירענהייטען זענען אלע ענינים ערנסט ערלעדיגט געווארען. די בעראטונגען פון ציוניסטישען אקציאנס־קאמיטעט האבען צוגעצויגען די אויפמערקזאמקייט פון דער גאנצער וועלט יודען, דאס איז א בעווייז, אז דער ציוניזם איז א נאציאנאלע מאכט אין יודענטום, לעא מאצקי האט אויפגעפאדערט אלע מיטגלידער פון אקציאנס־קאמיטעט אנצושטרענגען אלע כוחות, כדי צו רעאליזירען דעם ביודזשעט.

אויפ'ן פארשלאג פון פארזיצענדען איז אוועקגעשיקט געווארען א טעלעגראמע צו די אמעריקאנער ציוניסטען, אין וועלכער זיי ווערען אויפגעפאדערט צו פעראייניגען אלע כוחות פון די אמעריקאנער ציוניסטען, לעאן מאצקי האט געענדיגט זײן רערע מיט די ווערטער: „לשנה הבאה בירושלים".

בערלין, 31 (י. ט. א. טעלעגראפיש) ווי די יודישע טעלעגראפען־אגענטור רערוויסט זיך האט דער מיטגליר פון דער אגענץ־קאמיסיע, אסקאר וואסערמאן אײנגעשטימט מיט דער רעזאלוציע, וועלכע איז אנגענומען געווארען דורכ'ן אקציאנס־קאמיטעט וועגען בעריכט פון דער אגענץ־קאמיסיע.

בערלין, 31 (י. ט. א. טעלעגראפיש) אויפ'ן ארט פון אפטרעטענרען דירעקטאריום פון קרן־קימת מיט אוסישקינען בראש האט דער עקזעקוטיוו בעשטימט א נײעם דירעקטאריום, וועלכער בעשטעהט פון שאקען, ושוכאוויצקי און יצחק? קאצענעלסאן פון ארץ־ישראל.

דער אקציאנס־קאמיטעט האט פעסטגעשטעלט די צאהל עליה־סערטיפיקאטען אויפ'ן לויפענדען יאהר אויף 1250, די צאהל רעזערוו־סערטיפיקאטען איז בעשטימט אויף 750, אויפ'ן ארט פון אידער, וועלכער איז ווי בעקאנט ארויסגעטרעטען פון עקזעקוטיוו איז אויסגעוועהלט געווארען פראפ. בראדעצקי.

בערלין, 31. (יט"א טעלעגראפיש). דער לעצטער טאג פון די בעראטונגען פון אקציאנס־קאמיטעט איז געווען געווידמעט די בודזשעט־פראגען. מיט העגריעטא שאלד האט געהאלטען א גרויסע רעדע, אין וועלכער זי האט געפאדערט, אז דער בודזשעט פון „הדסה" זאל נישט פערקלענערט ווערען.

אויפ'ן פארשלאג פון קאפלאנסקי און דיזענהאף איז בעשלאסען געווארען צו העכערען דעם בודזשעט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע פון 227.200 פונט אויף 269,200 פונט. דער בודזשעט איז פונאנדערגעטיילט געווארען אויף פאלגענדען אופן: לאנדווירטשאפטליכע קאלאניזאציע—115000 פונט, עקספערימענטאלע לאנדווירטשאפטליכע סטאציעס 10,000 פונט, האנדעל און אינדוסטריע 5,700 פונט, אימיגראציע — 15655 פונט, ערציהונג 60,300 פונט, „הדסה" 90 000 פונט, אדמיניסטראטיווע הוצאות 18000 פונט, דעפיציט דעקען 70,000 פונט, קרן־היסוד 38 טויזענד פונט, חוב פון קרן־היסוד 79,245 פונט א.א.וו.

דער מיטגליד פון עקזעקוטיוו פרידלאנד האט ערקלעהרט, אז מיט אנגעשטרענגטע געמיינזאמע כוחות וועט געלונגען אדורכצופיהרען דעם בודזשעט, אויב עס וועלען נישט אריינקומען די נויטיגע סומען וועלען די פאזיציעס פון בודזשעט גערעכענט ווערען נאר פראפארציאנעל.

סלאוואקישער לאנד־פרעזידענט נעמט אויף יודישע פארשטעהער

בראניסלאווא. (יט"א) דער נײ־געוועהלטער לאנד־פרעזידענט אין סלאוואקיי, דראבני האט אויפגענומען די פארשטעהער פון דער „יודישער פארטיי" רר. רייש און פון „פאלקס־פערבאנד פון די סלאוואקישע יודען" ד"ר קנעפעלמאכער. די יודישע פארשטעהער האבען ערקלערט דעם לאנד־פרעזידענט, אז נישט קוקענדיג אויף די אפטע פערלוימדונגען פון פערשירענע זײטען, זענען די סלאוואקישע יודען גרייט מיטצואַרבייטען בײם אויפבוי פון דער מלוכה און האבען אויסגעדריקט די האפנונג, אז דער נײער לאנד־פרעזידענט וועט מיט א גוטען ווילען און גערעכטיגקייט בעהאנדלען די יודישע אינטערעסען.

אין זײן ענטפער האט דער לאנד־פרעזידענט געבעטען די יודישע פארשטעהער ווייטער לאיאל מיטצואַרבייטען בײ די שווערע אויפגאבען פון דער לאנד־פערוואלטונג.

נומערוס־קלאוזוס אפילו אין באד
אויף דעם האט שכל דוקא אונגארן.

בודאפעשט. (י.ט.א.) דער שטאטראט אין טשעגלעוו (אונגארן) האט בעשלאסען, אז די שטאטישע באד זאל זײן אפען פאר יודען נאר איין מאל אין וואך — דינסטאג, און די איבריגע טעג ווערט יודען פערוועהרט זיך צו באדען. דער נומערוס־קלאוזוס לגבי יודען ווערט, אלזא, איינגעפיהרט אויך אין די בעדער. א דעלעגאציע פון די טשעגלעווער יודען האט זיך געווענדעט וועגען דעם ענין צום בירגערמייסטער, ער האט אבער ערקלערט, דאס די מזה הייט פון שטאטראט וויל נישט ענדערען דעם בעשלוס, דער איינציגער אויסוועג איז, אלזא, דאס די יודען זאלען מיטהעלפען צו בויען א נײע שטאטישע באד, וואס וועט זײן פריי פון יעדע בעגרענצונגען.

4,500,000 רובל פאר יוד. קאלאניזאציע
פערקורצט די צאהל איבערוואנדערער פון 10,000 אויף 8000.

מאסקווע. (יט"א). אויף דער לעצטער זיצונג פון „קאמזעט" איז מיטגעטיילט געווארען, אז א סומע פון פיער און א האלב מיליאן רובעל וועט אויסגעגעבען ווערען פון די סאוויעטישע מלוכה־פאנדען אין יאהר 1929 אויף יודישע קאלאניזאציע.

אויף דער זעלבער זיצונג איז אויך בעשלאסען געווארען, אין יאהר 1929, אנשטאט 10.000 צו קאלאניזירען בלויז 8,000 פאמיליעס. די אורזאכע, פארוואס דער „קאמזעט" האט געפונען פאר נויטיג צו ענדערען דעם פריהערדיגען קאלאניזאציע־פלאן, איז די, וואס אויף צו בועצען צעהן טויזענד פאמיליעס וואלט זיך געפאדערט א סומע פון 15 מיליאן רובעל, אויף וועלכער די אויסלענדישע ארגאניזאציעס „אגראדזשאינט", „יק"א" און „ארט" וואלטען געגעבען בלויז פיער מיליאן רובעל. די מלוכה וואלט דערפאר געדארפט אויסגעבען קארגע עלף מיליאן רובעל פון איהר בודזשעט. ביים קאלאניזירען 8 טויזענד פאמיליעס וועט זי דארפען אויסגעבען בלויז פיער און א האלב מיליאן רובעל.

לויט'ן בעשלוס פון „קאמזעט" וועלען טויזענד נײע יודישע פאמיליעס בעזעצט ווערען אויף ערד אין ווייס־רוסלאנד אין 1929 י. א סומע פון 157 טויזענד רובעל וועט אויסגעגעבען ווערען דורכ'ן „קאמזעט" אויף אויסקארטשעווען טויזענד העקטאר געוועזענעם וואלד, כדי די נײע קאלאניסטען זאלען קענען בעקומען מעהר ערד.

„קאמזעט" פאדערט ספעציעלע פאנדען
אויף צו בעקעמפען די ארבייטסלאזיגקייט אין די יודישע שטעטלעך אין סאוויעט־רוסלאנד.

מאסקווע. (י.ט.א.) אויף דער לעצטער זיצונג פון דעם רעגירונגס־קאמיטעט „קאמזעט" איז אויסגעהערט געווארען א בעריכט וועגען דער לאגע פון די ארבייטסלאזע יודען אין סאוויעטן רוסלאנד און וועגען די מיטלען, וואס מען דארף אננעהמען, כדי צו העלפען די ארבייטסלאזע.

דער בעריכט איז אפגעגעבען געווארען דורך טעאומין, וועלכער האט פעסטגעשטעלט, אז די ארבייטסלאזיגקייט צווישען די ארגאניזירטע יודישע ארבייטער איז כמעט צוויי מאל אזוי גרויס, ווי צווישען די נישט־יודישע ארבייטער.

דער בעריכט־אפגעבער האט אויך אונטערגעשטראכען, אז נישט אלע יודישע ארבייטסלאזע זענען רעגעסטרירט אויף דער ארבייטס־בירזשע און דערפאר איז מעגליך, אז זייער צאהל איז פיל גרעסער ווי די סטאטיסטישע ציפערען צייגען. די זיצונג פון „קאמזעט" האט נאך טעאומין'ס בעריכט בעשלאסען זיך צו ווענדען צום פרעזידיום פון „ציק", דאס עס זאלען אויסגעטיילט ווערען ספעציעלע פאנדען אויף צו קוואליפיצירען די יודישע ארבייטסלאזע, כדי דורך דעם צו פערקלענערען די ארבייטסלאזיגקייט אין די יודישע שטעטלעך.

אלוועלטליכער קאנגרעס פון ליבעראלען יודענטום.
די דעלעגאטען פון פוילען. די בעציהונג פון דער בערלינער יוד. קהלה.

בערלין, (י.ט.א.) היין די דעלעגאטען פון דייטשלאנד, ענגלאנד, פראנקרייך און אמעריקא צום אלוועלטליכען קאנגרעס פון ליבעראלען, וואס ווערט די טעג געעפענט אין בערלין, זענען אויך אנגעקומען דעלעגאטען פון שוועדען, רומעניען, טשעכאסלאוואקיי. פון פוילען זענען אנגעקומען פאלגענדע דעלעגאטען: לעאן ברעגמאן פון ווארשא, אינזש. קלעבאנאוו פון ווילנא און דער /הרן־סעקרעטאר פון דער „אוניאן – פון דעמאקראטישע יודען אין פויליש שלעזיען" דר. פייץ זייפטער פון ביעלסק. עס ווערען אויך געפיהרט אינטערהאנדלונגען מיט פארשטעהער פון בעלגיען און אנדערע לענדער וועגען זייער אנטייל אין קאנגרעס.

די פערוואלטונג פון בערלינער יודישער קהלה האט בעשלאסען אײנצואָרדנען א פייערליכען קבלת־פנים לכבוד די דעלעגאטען צום אלוועלטליכען קאנגרעס פון ליבעראלען יודענטום.

יודען אויפ'ן אינטערנאציאנאלען געאגראפישען קאנגרעס
אין קעמברידזש.

לאנדאן. (י.ט.א.) דער בעקאנטער יודישער געאגראף דר. יצחק בראווער פון חיפה, וועלכער רעפרעזענטירט ארץ־ישראל אויפ'ן אינטערנאציאנאלען געאגראפישען קאנגרעס, וואס קומט איצט פאר אין קעמברידזש, האט געהאלטען בעת די קאנגרעס־פערהאנדלונגען א רעפעראט אויף דער טעמע: די יודישע אנזיכטען אויף געאגראפיע און זייער איינפלוס אויף דער קריסטליכער וועלט.

אגודת ישראל גרייט זיך פייערן
דעם 80=יעהריגען געבורטס=טאג פון הרב זאנענפעלד.

ירושלים. (יט"א). דער פיהרער פון דער עקסטרעם־ארטאדאקסישער ריכטונג אין ארץ־ישראל יודענטום הרב חיים יוסף זאנענפעלד ווערט אין חודש סעפטעמבער אלט 80 יאהר.

די אלוועלטליכע ארגאניזאציע „אגודת־ישראל" גרייט זיך צו גרויסע פייערונגען לכבוד דעם גרויסען למדן און רעליגיעזען פיהרער, וואס איז שוין מעהר ווי 50 יאהר טעטיג אין ארץ ישראל.

הרב זאנענפעלד שטאמט פון אונגארן און איז נאך ביז היינט אונגארישער בירגער. נישט קוקענדיג דערויף, וואס הרב זאנענפעלד האט בעקומען פיל אײנלאדונגען צו פערנעהמען אנגעזעהענע ראבינער־פאסטענס אין פערשידענע לענדער, האט ער נישט געוואלט פערלאזען ארץ־ישראל.

איבערמארגען
ד. ה. דעם קומענדיגען פרייטאג
ד. ה. דעם קומענדיגען פרייטאג
וועלען אונזערע חשוב'ע לעזער אנהייבען צו לייענען
אין „נײעם פאלקסבלאט"
דעם נײעם אויסגעצייכענטען ראמאן א. נ.:
„פערקויפט צום טייוועל"
א ראמאן, וואס פערבאפט, איבערראשט, פארוואנדערט מיט זײן מערקווירדיגען שפאנענד־סענסאציאנעלען אינהאלט.

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז. 1 אויגוסט 1928

ווייצמאנ'ס נצחון.

דער אקציאנס - קאמיטעט האט מיט 41 קעגען 4 שטימען אנגענומען דעם בעריכט פון דער אגענטור-קאמיסיע. א איבערראשונג.

דער פאקט, וואס דער בעריכט האט בקומען אזא גרויסע מעהרהייט, בעדייט א פערזענליכען נצחון פון פראפ. ווייצמאן און איז א בעווייז פון אומבעדינגטען צוטרוי צום פרעזידענט פון דער ארגאניזאציע. דאס וועט אין א גאר גרויסער מאס שטארקען איצט די פאזיציע פון פראפ. ווייצמאן אויך אין די פערהאנדלונגען מיט דער דרויסענדיגער וועלט.

שארף און ענטשלאסען איז אויפגעטרעטען די אפאזיציע און פון די רעדעס פון די אפאזיציע-פיהרער האט מען ארויסגעפיהלט די זארג פאר דער צוקונפט פון דער ארגאניזאציע, אויב די אגענטור וועט פערברייטערט ווערען. נישט אהן אנ'אפקלאנג זענען דורכגעגאנגען די רעדעס פון דער אפאזיציע. מען האט זיך גוט פערטראכט וועגען די סכנות, וואס דראהען עווענטועל מצד די נייע מענשען אין דער פערברייטערטער אגענטור און מען האט געזוכט די בעווארענישען, מחמת דער נויטווענדיגקייט פון אזעלכע בעווארענישען האט די עקזעקוטיווע פארגעלעגט איהרע אייגענע פארשלאגען וועגען ענדערונגען אין בעריכט פון דער אגענטור-קאמיסיע.

לאנגע און הייסע דיסקוסיעס האבען זיך געפיהרט ביז מען האט ענדליך געקאנט קומען צו א הסכם וועגען די רעזאלוציעס, וואס זענען אנגענומען געווארען.

דער אקציאנס קאמיטעט האט זיך אפגעגעבען א קלאהרען חשבון פון דער סיטואציע, אז פאר א פערברייטערונג פון דער אויפבוי-ארבייט אין ארץ-ישראל איז אומבעדינגט נויטיג די צוציהונג פון נייע קאפיטאל-קרעפטיגע עלעמענטען. ס'איז געווען אינטערעסאנט און באראקטעריסטיש, אז ווען פישמאן האט אין נאמען פון די אמעריקאנער ציוניסטען ערקלערט, אז מיט דער פערברייטערטער אגענץ, קאנען זיי זיך אונטערנעהמען צו פערטאפלען די ארבייט, אהן דער אגענץ ווייסען זיי אבער נישט, צי זיי וועלען קאנען אויפטון להבא אפילו בלויז דאס, וואס זיי האבען ביז-איצט געלייסטעט. דאן האט זיך אין זאל קיינער נישט געפונען, וואס וואלט געוועזן געקענט געבען דערויף א זאכליכע אפווענדונג, קיינער פון די אנוועזענדע ביים אקציאנס-קאמיטעט האט זיכער נישט אונטערגעשאצט די אייגענע ציוניסטישע כחות, אבער מען איז אויך פאמעליך געקומען צו דער איבערצייגונג, אז דאס בעקימען מינדעסטענס א מיליאן פונט א יאהר איז צו א שווערע אויפגאבע פאר די ראהמען פון איין ארגאניזאציע, און אז צו דער זאך מוז צוגעצויגען ווערען דאס גאנצע יודענטום, וואס איז פעראינטערעסירט אין אויפבוי פון ארץ-ישראל.

פערשטעהט זיך, אז מיט דעם אננעהמען פון די אגענץ-רעזאלוציעס דורך דעם אקציאנס-קאמיטעט איז דער ענין פון דער יודישער אגענץ נאך נישט ערלעדיגט, די רעזאלוציעס וועלען בלויז געבען א מעגליכקייט פאר פראפ. ווייצמאן, אז ער זאל די פערהאנדלונגען וועגען אויסברייטען די אגענץ — דערפיהרען צו א גינסטיגען סוף.

וועגען די פערזאנען, וואס קומען אריין אין דער אגענטור, קאן מען אויך זיין גאנץ רוהיג; אזא איינדרוק מוז מען, ווייניגסטענס, ארויסטראגען נאכדעם ווי מען האט נעהנטער געשמועסט מיט די עקזעקוטיווע - מיטגלידער, וואס האבען געפיהרט די פערהאנדלונגען, וועגען אריינציהען די נייע מענשען.

אט האט אין דער צייט פון דער הייסער אגענץ-דיסקוסיע א פיהרענדיגע ציוניסטישע פערזענליכקייט ערקלערט פאר דעם שרייבער פון די שורות:

„ס'זענען אומזיסט די אלע טענות, נישטא וואס מורא צו האבען פאר די נייע מענשען. פאר וועמען זאל מען מורא האבען, פאר דעם אלטיטשקען מארשאל, וואס ווען ער איז צוריקגעקומען פון ארץ ישראל האט ער ממש געברענט פון התלהבות? קאן עמיצער חושד זיין דעם אלטען, רייכען מאן, וועמען עס פעהלט אויך נישט קיין כבוד, אז ער האט ביים אריינטרעטען עפיס אנ'אנדערן געדאנק, ווי בלויז דעם גוטען ווילען עפיס אויפצוטון פאר דער זאך, וואס ער האט אויף די עלטערע יאהרען ליב געקראגען“?

און די מארשאל - גרופע — אזוי האבען אונז אינפארמירט די אמעריקאנער דעלעגאטען — האט א מעכטיגען איינפלוס און זי קאן פיל אויפטון.

דער קריזיס אין רומעניען.

בראטיאנו וויל זיך ראטעווען דורך א הלואה.

די לאגע אין רומעניען ווערט אלץ אנגעשטרענגטער און ווי עס ווייזט אויס, שטייען מיר דארט ערב וויכטיגע געשעהענישען. דער ווירטשאפטליכער קריזיס ווערט אלץ שארפער. אונטער דער אנפיהרונג פון דער פויערים פארטיי און ביי דער אונטערשטיצונג פון די סאציאליסטען איז אין גאנצען לאנד ענטשטאנען א מאסען-בעוועגונג געגען דער איצטיגער רעגירונג.

די פערלוירענקייט פון די איצטיגע רומענישע מושלים איז אזוי גרויס, אז זיי האבען זיך לעצטענס אינגאנצען אפגעזאגט פון זייער ווירטשאפטס-פראגראם.

יאהרען לאנג האבען די רומענישע „ליבעראלען“ און די איצטיגע „ליבעראלע“ רעגירונג געפרעדיקט דעם געדאנק פון „ווירטשאפטליכען נאציאנאליזם“, וועגען סטאבילעזירען די וואלוטע ,דעם לעי מיט אייגענע כוחות.

דאס איז די ליבעראלען נישט געלונגען, און דער קריזיס אין לאנד איז געווארען אלץ שארפער. די רעגירונג האט זיך דעריבער לעצטענס געשטעלט אלס הויפט-אויפגאבע צו בעקומען אנ'אויסלענדישע הלואה און ערשט מיט איהר הילף צו סטאבילזירען דעם לעי.

דא האט אבער די רומענישע רעגירונג אנגעטראפען אויף זעהר גרויסע שוועריגקייטען.

פון אלע מלוכות, וועלכע קומען אין בעטראכט, איז נאר פראנקרייך גרייט צו שטיצען די רומענישע רעגירונג אין איהרע בעמיהונגען. פראנקרייך איז דאס גרייט צו טון צוליב איהרע אינטערנאציאנאלע חשבונות. רומעניען האט זיך ביז איצט געפונען אונטער דעם שטארקען איינפלוס פון פראנקרייך, אבער לעצטענס שדכנ'ט זיך רומעניען זעהר שטארק צו איטאליען, פראנקרייך האט מורא פאר איטאליעס קאנקורענץ, וויל זי צובינדען צו זיך רומעניען דורך א הלואה, פערשטעהט זיך, אז די פראנצויזישע קאפיטאליסטען וועלען האבען דערביי אנ'אומיטעלבארען נוצען. האט זיך די פראנצויזישע אינדוסטריע בעווארענט, אז אויב רומעניען וועט בעקומען די הלואה, וועט זי מוזען מאכען גרויסע בעשטעלונגען אין פראנקרייך.

דאס איז, פערשטעהט זיך, אין ווידערשפרוך צו דער פראגראם פון „ווירטשאפטליכען נאציאנאליזם“ – אבער דערמיט וואלט שוין די רומענישע רעגירונג שלום געמאכט, איז אבער די מעשה, וואס מיט דער אונטערשטיצונג פון פראנקרייך אליין קאן די הלואה נישט צושטאנד קומען. און די איבעריגע געלד מלוכ'ות ווייזען נישט ארויס קיין בעזונדערען חשק צו שטיצען די רומענישע הלואה. דער ענגלישער נאפט-קאפיטאל למשל איז שוין פון לאנג אן ברוגז אויף די רומענישע ליבעראלען. אהן ריזיגע קאנצעסיעס פאר די ענגלישע נאפט-מאגנאטען קען די רומענישע רעגירונג נישט האפען, אז די לאנדאנער בערזע זאל זיך בעטייליגען אין דער רומענישער הלואה.

אבער כדי דורכצוקומען מיט די ענגלישע פינאנץ-לייט וואלט זיך בראטיאנו געמוזט צוקריגען מיט זיינע היימישע קאפיטאליסטען.

ערשט די טעג איז אין רומעניען ענטדעקט געווארען א ריזיגע נאפט-אפערע, וועלכע בעווייזט, וואס פאר א ריזיגע רוחים די רומענישע קאפיטאליסטען ציהען פונ'ם „ווירטשאפטליכען נאציאנאליזם“. אין אין דער אפערע זענען פערמישט די סאמע אנגעזעהענסטע בעאמטע, וועלכע האבען ביי דעם עסק אויך געמאכט גאלדענע געשעפטען.

געגען דער ביז-איצטיגער רומענישער ווירטשאפטס-פאליטיק איז אויך שטארק אויפגעבראכט דער דייטשער קאפיטאל, וועלכער וויל אין רומעניען האבען א גוטען אפזאץ-מארק פאר זיינע אויסארבייטונגען.

די רומענישע רעגירונג מוז אט די אלע שוועריגקייטען בעזייטיגען פאר יעדען פרייז, ווייל דערפון איז אבהענגיג איהר עקזיסטענץ.

זי ווערט אבער דערין שטארק געשטערט אפילו דורך איהרע אייגענע מענשען, די ליבעראלען, וועלכע רעפרעזענטירען דעם היימישען רומענישען קאפיטאל. צוליב די רומענישע קאפיטאליסטען איז זיך דא נישט לאנג די דייטש-רומענישע קאנפערענץ פונאנדערגעגאנגען מיט גאר נישט. און דאס האט באלד גצהאט א ווירקונג אויף אלע אייראפעאישע געלד-מערק, אפילו אויפ'ן פאריזער געלד-מארק, און צונישט-געמאכט די ביז-איצטיגע בעמיהונגען פון דער רומענישער רעגירונג צו סטאבילזירען דעם לעי.

אט די לאגע נוצט איצט זעהר ענערגיש אויס די אפאזיציאנעלע פויערים פארטיי, וועלכע וויל אויך נישט דערלאזען, אז די הלואה זאל רעאליזירט ווערען דורך דער איצטיגער רעגירונג, ווייל דאס וואלט איהר געגעבען כח ווייטער צו בלייבען ביי דער מאכט. די אפאזיציע בעגרענצט זיך דעריבער נישט מיט איהר קאמף אין לאנד, נאר זי פיהרט איהר אקציע אין אויסלאנד אויך.

אט די אקציע האט, ווי בעקאנט, לעצטענס געפונען א גאר הילכיגען אפקלאנג אין פראנצויזישען פארלאמענט.

פון דער צווייטער זייט וויל מוסאליני אויסנוצען רומעניענס שווערע פינאנציעלע לאגע, כדי ארויסצושטיפען פון דארט פראנקרייך און אליין זיך צו בעפעסטיגען אין רומעניען. אט דאס איז דער זין פון דער דעפעשע, וואס האט זיך מיט עטליכע טעג בעוויזען אין דער פרעסע, אז איטאליען שלאגט פאר דער רומענישער רעגירונג א הלואה. פאר מוסאליני'ן איז דאס טאפעלט וויכטיג. ערשטענס האפט ער מיט דער הילף פון דער הלואה צו פערשטארקען זיין איינפלוס אין רומעניען און ממילא אויפ'ן באלקאן איבערהויפט. און צווייטענס, איז עס פאר'ן פשיזם אלעמאל א וויכטיגער ענין צו שטיצען א רעאקציאנערע רעגירונג אין איהר קאמף געגען א פאלקס-בעוועגונג.

עמיל וואנדערוועלדע'ס איינדריקען פון פאלעסטינע.

איך האב בעזוכט פאלעסטינע אויף דער איינלאדונג פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע.

די לעצטע צייט האט מען פיל געשריבען וועגען ציוניזם. איינינע האבען איהם געלויבט אין הימעל אריין, און אנדערע ווידער האבען פאראויסגעזאגט, אז דער ציוניזם מוז זיין א דורכפאל. זעלטען ווען אימיצער האט געשריבען איינגעהאלטען, האט נישט צופיל געלויבט אדער נישט ארונטערגעריסען אין גאנצען. דעריבער האט די ציוניסטישע ארגאניזאציע געפונען פאר נויטיג, אז פאלעסטינע זאל בעזוכען איינער, וואס איז נישט קיין יוד, נישט קיין רעליגיעזער מענש, וואס איז א סאציאליסט און האט נישט קיין שום שייכות מיט דער גאנצער זאך, נישט פאליטיש, נישט רעליגיעז און נישט געזעלשאפטליך. אז אזא מענש זאל קומען אויפ'ן ארט, זאל אלץ זעהן אזוי גוט און אזוי גענוי ווי ער קען און צוריקברענגען א בעריכט. ער זאל דערצעהלען און עדות זאגען וועגען אלץ וואס ער האט געזעהן. פערשטעהט זיך, אז אין אזא עדות זאגען מוזען זיין טעות'ן, אבער יעדענפאלס וועט עס זיין אנ'אומפארטייאישער און אויפריכטיגער בעריכט.

איך מוז דא גלייך ערקלערען, אז מיין עדות-זאגען וועט זיין גינסטיג פאר'ן ציוניזם.

איך ווייס נישט ווי ווייט דער ציוניזם וועט אין דער צוקונפט בעוויזען צו פערווירקליכען זיינע האפנונגען. איך פערנעהם זיך דא אויך נישט מיט דער פראגע וואס עס קען זיך אויסלאזען פון דער אויסגעוועהנליכער אנשטרענגונג אויפצולעבען א פאלק, וואס איז שוין הונדערטער יאהרען צושפרייט איבער דער וועלט. אבער איין זאך איז זיכער: אז די רעזולטאטען, וואס די ציוניסטען האבען שוין דערגרייכט זענען וויכטיגע, אז מיט זעלטענע אויס-נאהמען איז אלץ, וואס איז בעשאפען געווארען פון דאס נייע אין פאלעסטינע איז בעשאפען געווארען דורך יודישער ארבייט. איך רעד שוין נישט וועגען דעם, וואס פון אנ'אלגעמיין-מענשליכען קוק אין דער ציוניזם איינער פון די מערקווירדיגסטע אידעאליסטישע עקספערימענטען פון אונזער צייט.

איך ווייס נישט צי עס זענען נאך דא פיל מענשען, וואס טייטשען אויס די לעהרע פון מארקס, דעם היסטארישען מאטעריאליזם, אזוי ווי פאול לאפארג אדער די באלשעוויקעס, דאס הייסט, אין דעם זין, אז בלויז די עקאנאמישע פערהעלטניסען אליין שפילען א ראלע און אז די געזעלשאפטליכע אידעען זענען נאר אנ'אפשפיגלונג פון די עקאנאמישע בעדינגונגען. און נאך מעהר, אז זיי זענען אנ'אפשפיגלונג פון די היינטיגע עקאנאמישע בעדינגונגען.

די וואס האבען אזא פראסטען, פעראיינפאכטען בעגריף וועגען מארקסיזם, קען מען אנ'עצה געבען זיי זאלען „עולה רגל זיין“ קיין ירושלים. זאלען זיי מאכען א רייזע אין דער ציוניסטישער פאלעסטינע, וועלען זיי זיך אויסהיילען פון זייערע פאלשע בעגריפען.

דארטען, אין פאלעסטינע, וועט פאר זיי קלאר ווערען, ווי ווייט אלערליי געזעלשאפטליכע ערשיינונגען זענען צונויפגעפלאנטערט איינס מיט אנ'אנדער. דארטען וועלען זיי קענען זעהן ווי ווייט אלטע היסטארישע פאסירונגען קענען האבען אנ'איינפלוס אויף דעם איצטיגען דענקען פון מענשען און זיי וועלען קענען זעהן, אז דער גייסטיגער און פיסכאלאגישער צושטאנד ווירקט אפילו אויף דער עקאנאמישער ענטוויקלונג.

ווארום אויב די פאלעסטינער אונטערנעהמונגען וואלטען בלויז געווען ביזנעס-אונטערנעהמונגען נאר פאר פראפיטען, וואלטען די מעהרסטע פון זיי נישט דערזעהן די ליכטיגע שיין, אדער זיי וואלטען שוין לאנג אויפגעגעבען געווארען.

עס איז נאר קיין צווייפעל נישט, אז פון א ריין-עקאנאמישען אינטערעס קענען די יודישע עמיגראנטען מעהר געווינען, ווען זיי זאלען זיך בעזעצען אין אונגארן, אדער אין די קאלאניעס פון בארון הירש, אין ארגענטינע, איידער אין אזא לאנד ווי פאלעסטינע, וואו א חוץ איינינע טאלען, וואס זענען פרוכטבאר, אדער קענען ווערען פרוכטבאר, איז דאס איבעריגע לאנד בעדעקט מיט ווייסטע און שטיינערדיגע בערג.

אבער אז דער ציוניזם זאל פארט קענען נעבוירען ווערען און וואקסען, זענען דערצו נויטיג געווען דריי וויכטיגע בעדינגונגען. א מארקסיסט קען זיי ערקלערען מיט עקאנאמישע בעדינגונגען, אבער זיי זענען פונקט אזוי גוט פאליטישע, רעליגיעזע אדער מאראלע בעדינגונגען. צוערשט די אונערטרעגליכע לאגע פון די יודען אין די מעהרסטע לענדער פון מזרח-אייראפא. צווייטענס, דער אויסערגעוועהנליכער כח פון פעראייניגטען אלטוועלטליכען יודענטום; און צולעצט דער ציוניסטישער אידעאל גופא, וואס צינדט אן ביי טויזענדער מענשען א געפיהל זיך אויפצואפפערען און א מערקווירדיגען פריידיגען ענטוזיאזם, וואס מאכט מעגליך בייצוקומען די גרעסטע שוועריגקייטען.

וואלט איינע פון די דריי בעדינגונגען געפעלט, וואלט אפשר פאלעסטינע געבליבען די יודישע נאציאנאלע היים, אבער זי וואלט געבליבען זעהר פיל הינטערשטעליג אין איהרע מעגליכקייטען זיך צו ענטוויקלען.

לאמיר זיך פארשטעלען, אז די יודישע נעמיינדעס פון רומעניע אדער פון דער צארישער רוסלאנד וואלטען אויפגעהערט צו זיין ווי פריעמרע קערפערשאפטען אין דער מלוכה, וואס קענען זיך נישט אסימילירען, אויסמישען מיט דער בעפעלקערונג, ווייל זיי לעבען שטענדיג אין שרעק פאר פערפאלגונגען, וואס דערגרייכען ביז פאגראמען. אהן צווייפעל וואלטען זיך צווישען אזוינע יודען נאך געפונען מענשען, וואס זאגען „לשנה הבאה בירושלים“, אבער נישט מעהר ווי צווישען די אסימילירטע יודען פון פראנקרייך אדער ענגלאנד. זיי וואלטען נישט נעהאט דעם מינדעסטען חשק מאסענווייז צו עמיגרירען אין הייליגען לאנד.

אדער לאמיר זיך פארשטעלען, אז די יודען פון מערב-אייראפא און בעזונדערס די יודען פון אמעריקע, וואלטען אין א שעהנעם טאג אויפגעהערט צו שטיצען די פערשידענע ציוניסטישע פאנדען. עס קען נישט זיין דער מינדסטער צווייפעל, אז די אלע שעהנע אונטערנעהמונגען, וואס ווערען געשאפען אין פאלעסטינע, ווי די ארענדזש-פלאנטאציעס, דאס פלאנצען פון אוילבערטען און די עקספלואטאציע פון ים המלח, וועלכער איז אזוי רייך אין מינעראלען, אז ריזע אונטערנעהמונגען וואלטען פערלוירען זייער רייץ פאר עמיגראנטען, בעזונדערס פאר די יודישע עמיגראנטען.

עס איז איבעריג צו זאגען, אז ביידע זאכען זענען אוממעגליך. עס איז אוממעגליך זיך פארצו-

(ווייטער זעה 7-טע זייט)

ביי דער צוזאמענארבייט מיט דער גרופע האפען די אמעריקאנער ציוניסטען צו קאנען ווייט איבערשטייגען דעם פאראויסבעשטימטען בודזשעט פון 1 מיליאן פונט.

די רעזאלוציעס וועגען דער אגענץ-קאמיסיע זענען פון אקציאנס - קאמיטעט כמעט איינשטימיג אנגענומען געווארען. איצט וועט מען זיך דארפען אנשטרענגען אלע כחות, כדי צוצוטרעטען צו דער פראקטישער ארבייט.

שלום גאטליב.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

נייער פאלקסבלאט

א באהן־קאטאסטראפע מיט מענשליכע קרבנות.

דער'הרג'עט א מאשיניסט און צווי געהילפען שווער פערוואונדעט.

— נעכטען ארום 12 א זייגער ביינאכט איז אויף דער ליניע גאלקובעק—סלאטווינע, געשעהען א שרעקליכע באהן־קאטאסטראפע.

א לאקאמאטיוו, וועלכער איז ארויסגעגאנגען פון דער סטאציע גאלקובעק, האט זיך אנגעשטויסען אויף א משא־צוג וואס איז איהם ענטקעגען געקומען אין רעזולטאט זענען איניגע וואגאנען פון משא־צוג צושמעטערט געווארען.

דער מאשיניסט פון משא־צוג יוזעף מאליצקי איז דער'הרג'עט געווארען און די געהילף־מאשיניסטען: קאזשמיעזש אושעמאווסקי און וויקטאר טשאלעק זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

די פערוואונדעטע זענען איבערגעפיהרט געווארען אויף דער סטאציע לאדז־פאבריטשנא פון וואנען פאגאטאוויע האט זיי איבערגעפיהרט אין שפיטאל און דער קערפער פון מאליצקי'ן איז פערזיכערט געווארען אויפ'ן ארט.

צוליב דער קאטאסטראפע, איז די באהן־בעוועגונג אויף דער זעלבער ליניע געשטערט געווארען אזוי, אז די צוגען זענען אנגעקומען מיט פערשפעטיגונג.

די סיבה פון דער קאטאסטראפע זאל זיין, וואס דער „וועקסעל" איז געווען שלעכט אנגעשטעלט.

אויפ'ן ארט פו דער קאטאסטראפע איז ארויסגעפאהרען א ספעציעלע קאמיסיע, כדי גענוי אויסצופארשען ד סיבה.

אנפאל אויף יודישע פרויען און מיידלעך אין זשאקאוויץ.

אין נעכטיגען נומער פון „נ. פאלקסבלאט" האבען מיר געברענגט א טעלעפאנישע ידיעה, אז אויף דער זומער וואוינונג אין זשאקאוויץ האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז מ'האט פערשלעפט א 16-יעהריג יודיש מיידעל אין וואלד און מ'ווייסט נישט וואו זי איז.

אונזער מיטארבייטער, וועלכער איז נעכטען געווען אויפ'ן ארט איז געלונגען פעסטצושטעלען פאלגענדעס:

שוין זייט עטליכע יאהר קומען פאר אין זשאקאוויץ. בפרט אין די לעצטע חדשים פון זומער־סעזאן, אז שכור'ע קריסטען טעראריזירען די ארטיגע לעטניקעס, מייסטענס אין די זונטאג'דיגע אוהנד־שעה'ן. דארט אין זשאקאוויץ זענען דא עטליכע דערפער בעוואוינטע פון לעטניקעס. אין די אווענד־שעה'ן געהט מען געוועהנליך ארויס צו דער באהן. דער שפאציר פון די פערשידענע דערפער ארום דויערט 10–15 מינוט.

מיט זייערע אוואנטורעס זענען שוין בעקאנט עטליכע דארטיגע איינוואוינער און באהן־ארבייטער. דעם פערגאנגענעם זונטאג 9 אין אוועגד איז א גרופע יונגע מיידלעך אין דער בעגלייטונג פון אנ'עלטערער פרוי גראסמאן ארויסגעגאנגען צו דער באהן־סטאציע אין זשאקאוויץ. דער וועג פון פענקאוויק ביז צו דער סטאציע אנ'ערך אנדערטהאלבען קילאמעטער געהט דורך פעלדער און טיילווייז דורך א גישט־געדיכטען וואלד. ווען די שפאצירענדע זענען דורכגעגאנגען א פאר הונדערט מעטער פון דערהיים, זענען זיי באפאלען געווארען פון 2 שכור'ע קריסטען.

די פרויען איבערגעשראקענע האבען זיך געלאזט לויפען. פרוי גראסמאן מיט די מיידלעך אין דער ריכטונג פון דער באהן סטאציע צו בזשיצע און איהר פלימעניצע פרל. לוצקא – אין אנ'אנדער ריכטונג. די שכורים האבען זיך נאך זיי א ביסעל נאכגעיאגט און זיי אפגעלאזט. פרוי גראסמאן פון דער באהן האט שוין מורא געהאט צו געהען א היים און איז אהיימגעפאהרען מיט א דראזשקע. קומענדיג א היים האט זי נישט געטראפען איהר פלימעניצע פרל. לוצקא האט זיך שטארק אנגעהויבען בעאומרוהיגען. דערווייל איז יענע געזונט און שטארק, הגם א ביסעל נאך איבערגעשראקען געקומען א היים און אלע האבען זיך בערוהיגט.

די שכורים אנשרעקענדיג די פרויען זענען אוועק ווייטער און זיך געלאזט וואוי־געהען. ביי דער סטאציע האבען זיי ווייטער אנגעהויבען פערטשעפען די לעטניקעס. ס'איז ענטשטאנען א פאניק, די פרויען האבען זיך אנגעהויבען פונאנדערצולויפען און זיך פערשפארט אין די הייזער. דערווייל זענען די שכורים אנגעפאלען אויך אויף די דארטיגע שטענדיגע איינוואוינער און האבען בעלייריגט עטליכע עלטערע פרויען פון די דזשושיצער ווירטסלייט. אבער דא האבען זיי שוין געכאפט דעם ריכטיגען פסק. די ארטיגע ווירטסלייט האבען די שכור'ע כוליגאנעס, אזוי צוניזוקט, אז איינער פון זיי, ווי מ'גיט איבער ליגט קראנק און אויך דער צווייטער א געוויסער באנק, א באהן־ארבייטער, וואס פלעגט אלע פאר טעג מאכען אנדערע אוואנטורעס האט בעקומען אנגעבראכען די ביינער און ווי ס'גיבען איבער די ארטיגע ווירטסלייט, ווילען זיי אנגעבען א קאלעקטיווע ווענדונג צו דער זיכערהייטס־מאכט, אז מ'זאל איהם משלח זיין פון דארט. אינטערעסאנט איז אז ביי דעם אלעם, טראץ וואס דארט וואוינען א פאר טויזענד פאמיליעס שוצלאזע, מייסטענס פרויען איז קיין פאליציאנט נישטא אויף קיין רפואה און אויך אין דעם פאל האט אינטערוועניררט די פאליציי, וועלכע געפינט זיך אין גאלקובעק, א סטאציע פאר זשאקאוויץ.

די איינוואוינער פון זשאקאוויץ זענען זעהר טעראריזירט און אין די אוונד־שעה'ן וועט זיך שוין איצט קיינער נישט דערוועגען דורכצוגעהען א פאר הונדערט שריט.

די זונטאג'דיגע געשיכטע איז איבערגעגעבען געווארען פון מויל צו מויל און אין בזשיצע דערצעהלט מען וועגען דער געשיכטע, וואס ס'איז פארגעקומען אין ניי זשאקאוויץ; דארט ווידער, אז ס'איז פארגעקומען אין פענקאוויעץ; די פענקאייצער לעטניקעס דערצעהלען, אז דאס מיידעל איז פערשלעפט געווארען אין רוזשיצער וואלד א. אז. וו.

איינס איז אבער פאר אלעמען קלאהר: צי דאס מיידעל איז טאקי פערשלעפט געווארען, צי די געשיכטע איז אויסגעוואקסען אין דער פאנטאזיע פון די צעשראקענע לעטניקעס, אבער א פאלי יי שמירה אין זשאקאוויץ מוז זיין א שטענדיגע און די זיכערהייטס מאכט מוז וועגען דעם זארגען:

זאל עס נעהמען אין אכט, די אין וועמענס קאמפעטענץ ס'איז צו זיכערען די עפענטליכע רוה.

ווידער געברענט אויף ציגעל־גאס 81

(2) נעכטען, ארום האלב עלף א זייגער אין דערפריה זענען די פייערלעשער ווידער אלארמירט געווארען פון א שרפה,, וועלכע איז אויסגעבראכען אויף ציעגעלניאנע 81.

אויפ'ן ארט פון דער שרפה זענען מאמענטאל ארויסגעפאהרען די צווייטע פייערלעשער־אפטיילונג.

ווי ס'האט זיך שפעטער ארויסגעשטעלט, האבען זיך פון א פונק אנגעכאפט א שטויס פאפירען פון אסטראווסקי'ס לאגער, פון וועלכען ס'איז א טייל אפגעראטעוועט געווארען.

צווישען די שכנים איז צוליב דער פרישער בען מורא געהאט, אז עס זאל ווידער נישט זיין שרפה ענטשטאנען א געוואלדיגע פאניק; ווי האבען אנ'אויפרייס, ערשט ווען די פייערלעשער האבען נאך א שעה ארבייט דאס פייער פערלאשען, האבען זיי זיך בערוהיגט.

פאזנאנסקי'ס שפינעריי צוריק אנגעהויבען ארבייטען.

(2) נעכטען האט אין פאזנאנסקי'ס פאבריק שוין אנגעהויבען צו ארבייטען די צופערטיגונגס־אפטיילונג צו דער שפינעריי, ביי וועלכער ס'זענען בעשעפטיגט 400 ארבייטער און היינט וועט 00שוין אנהויבען צו פונקציאנירען אויך די שפינעריי.

(2) דער ארבייטס־אינספעקטאר האט פערזיכערט, אז אלע רעדוצירטע ארבייטער פון פאזנאנסקי'ס פאבריק וועלען בעקומען אויסגעצאהלט אונטערשטיצונגען.

אקציע צו סקאסירען די נאכט־ארבייט אין די פאבריקען.

(2) דאס ארבייטס־מיניסטעריום האט בעמערקט אז טראץ די איבער־פראדוקציע אין ד ער טעקסטיל־אינדוסטריע, ארבייטען די לאדזער פאבריקאנטען ביי טאג א ונבייגאכט און האט דעריבער בעשלאסען איינגאנצען די נאכט־ארבייט צו סקאסירען.

צו דעם צוועק וועט דעם 2־טען ה. ח. צוזאמענגערופען ווערען א קאנפערענץ אין ארבייטס־מנייסטעריום, אין וועלכער ס'וועט זיך אויך בעטייליגען א פארשטעהער פון האנדעלס־מיניסטעריום און דער לאדזער ארבייטס אינספעקטאר ה' וויזשער־קאווסקי, אויף וועלכער עס וועט גענוי ארומגערעדט ווערען דער ענין פון נאכט־ארבייט און ס'וועט בעשלאסען ווערען אזעל נישט צו ערלויבען.

פערמאכט דעם פריידענקער־פעראיין.

(2) מאנטאג האט די פאליטישע פאליציי אויף דער פעראררנונג פון דער פראקוראטור, א דורכגעפיהרט רעוויזיעס ביי אלע מיטגלידער פון פריידענקער פעראיין אין לאדז, צוגעהמענדיג ביי זיי די געפונענע קארעספאנדענץ וועגען דער טעטיגקייט פון פעראיין.

די פארשטעהער פו דער פאליטישער פאליציי, האט ערקלערט דער פערוואלטונג, אז דער פריידענקער פעראיין ווערט אפגעשטעלט אין דער טעטיגקייט.

ארום 11 א זייגער ביינאכט איז דער לאקאל פון פריידענקער־פעראיין אויף גדאנסקא 87 פערזיגעלט געווארען.

נעגען דעם אפשטעלען דעם פעראיין אין זיין טעטיגקייט האט די פערוואלטונג אפגעגעבען א רעקורס צום העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל.

ווי אזוי מ'האט „קורירט" דעם לאווניק א. יאעל אין קריניץ.

מיט א קורצער צייט צוריק איז קיין קריניץ אוועקגעפאהרען דער היגער יודישער לאווניק ה' אלעקסאנדער יאעל. דארט האט ער גענומען א קור. מיט עטליכע טעג צוריק האט מען איהם געמאכט „אקלאדען" אויף א פוס. נאר זיי זענען געמאכט געווארען אויף א־א אומגעלומפערטען אופן אז מ'האט איהם אפגעבריהט און ער האט געמוזט אויפגעבען די קוראציע און קומען זיך היילען קיין לאדז, וואו ער איז איינגעארדנעט געווארען אין „אוניטאס" שפיטאל.

היינט צווישען 3 און 6 ווערען צום קראנקען לאווניק אין אוניטאס שפיטאל צוגעלאזט בעזוכער.

אין די אפטייקען.

היינטיגע נאכט־דיזשורען.

(2) מ. ליפעץ (פעטריקאווער 193), וו. גראשקאווסקי (קאנסטאנטינער 17), ע. מילער פיעטריקאווער 46), ק. פערעלמאן (צעגלעניאנע 64), ה. ניעוויאראווסקי (אלעקסאנדער 37), און ס. יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9.)

ווער ווייסט?!

מאריץ בירנבוים פון פיעטריקאוו 22 יאהר אלט, א שניידער, האט א לענגערע צייט געארבייט אין לאדז און האט געוואוינט אויף סקווערא, ווא 13. לעצטענס איז ער קראנק געווארען אויף די לונגען. אזוי ווי ער איז אין דער קראנקענקאסע נישט געווען פערזיכערט, איז איהם דאס היילען אנגעקומען זעהר שווער.

לעצטענס האט איהם די קראנקהייט אנגעהויבען שטארק קוועלען. זייט דריי וואכען איז ער אוועק פון דער היים איבערלאזענדיג דארט אלץ, וואס ער האט געהאט און מעהר נישט צוריקגעקומען.

ווער ס'ווייסט וועגען איהם, ווערט געבעטען מיטצוטיילען אין אונזער רעדאקציע.

ספארט

„טוריסטען" — „טשארני" 3:0 (0:0).

דער זונטאג'דיגער ליגע מעטש וואס איז פארגעקומען אין לאדז צווישען די היגע „טוריסטען" און לעמבערגער „טשארני" איז געווען בעזונדערס אינטערעסאנט.

ביידע מאנשאפטען האבען זיך צום דאזיגען ארויסטריט שטארק געגרייט, ווייל ווי ס'איז געווען פארויסצוזעהען וועלען נויטיג זיין גרויסע אנשטרענגונגען בכדי צו ערצילען די 2 פונקטען פון מעטש.

צום דאזיגען מעטש זענען טאקי ביידע מאנשאפטען ארויסגעטרעטען אין זייער בעסטען צוזאמענשטעל „טוריסטען": מיכאלסקי I, קאראש, וולארארטשיק, קאהאן, הינק, קילאוויאוו, מיכאלסקי II, ווענגלאווסקי, קוביק, באלטשעווסקי און הערמאנס.

„טשארני": קראשיצקי, עדעיניטשאק, קאנאפאצקי, קאשינסקי, וויטקאווסקי, אזאיסט, דאמיטשעק, סאפקא, נאסטולא, כמיעלאווסקי און גראבאוויעצקי.

ביי אנ'איינגעהוירע שפאנונג, הויבען אן די געסט דאס שפיל, און גרייפען באלד שטארק אן, אבער „טוריסטענ"ס טויערמאן ליקווידירט שנעל די געפעהרליכסטע אנגריפע..

ביז צו דער פויזע איז דאס שפיל איינגאנצען אנ'אפענס, ביידע מאנשאפטען גרייפען זיך געגענזייטיג אנפיהרען אדורך שטארקע אנגריפען און נוצען זיי כסדר אויס.

און דער צווייטער העלפט ווערט דאס שפיל נאך עבעדיגער: ביידע מאנשאפטען ווילען ערצילען א טויער און אפשר אויך דערמיט 2 פונקטען, די געסט פיהרען אדורך עטליכע געפעהרליכע אנגריפען אבער אלעס אן גליק, די „טוריסטען" דאגעגען נוצען אויס א כאאס אונטערן געגנערס טויער און ערצילען דורך ווענגלאווסקי'ן דאס ערשטע טויער.

די „טוריסטען" קריגען מעהר מוט און אטאקירען שארפער; אבער אויך „טשארני" שטייען נישט אפ, אין דער 15־טער מינוט נאך א שעהנע „קאמבינאציע" צווישען באלטשעווסקי, הערמאנס און קוביק ערצילט דער לעצטער דאס צווייטע טויער פאר „טוריסטען".

„טשארני" וויל כאטש ערצילען א עהרען־טויער, אטאקירען שארף אין זיי בעדראהען אפט דעם געגנערס טויער אבער דאס אויסגעצייכנטע שפיל פון די „טוריסטענ"ס פערטיידיגונג אין וועלכער ס'צייכענט זיך ספעציעל אויס וולארארטשיק, שטערען זיי עפיס צו דערגרייכען, דאגעגען די „טוריסטען" געלונגט נאך צו פערגרעסערען דעם רעזולטאט אויף 0:3 דורך ווענגלאווסקי'ן אין דער 30־טער מינוט.

פובליקום אנ'ערך 3000 מענטשען.

ריכטער ה' ארטשינסקי פון קראקא גוט.

„הכח" — „ווידזעוו" 2:1 (2:0)

שבת איז אויפ'ן ספארט־פלאץ פון די „טוריסטען" פארגעקומען דער אויבענדערמאנטער מייסטערשאפטס־מעטש וועגען דער „B" קלאס.

„הכח" איז אויפ'ן דאזיגען מעטש ארויסגעטרעטען מיט עדעלבוים'ען אויפ'ן רעכטען פליגעל, זייענדיג דערמיט זיכער אין א שטארקונג פון דער שטורם־ליניע, אבער ווי ס'האט זיך ארויסגעוויזען געפונט זיך עדעלבוים איצט נישט אין דער פארם און נויטיגט זיך אין א סך טרענירונגען.

הם דאס שפיל אין דער ערשטער העלפט איז געווען אנ'אפענס, געלונגט דאך „ווידזעוו"'ן צו ערצילען 2 טויערן דורך אטליסט און וואלטער'ן, אין דער 2־ער העלפט האט „הכח" אנ'איבערמאכט אבער זי נוצט זי נישט אויס, ערשט פון אנ עלף מעטער־שטויס דערגרייכט קאפלאוויטש דאס עהרען־טויער פאר „הכח".

אויסגעצייכנט האבען זיך פון „הכח": קאפלאוויטש זאקליקאווסקי און באומגארטען.

פון יודישען טעאטער.

היינט ווערט אין יודישען טעאטער געשפילט די גרויסע אמעריקאנער שלאגער אפערעטע „קאווקאזער ליבע. צו דער אפערעטע איז געמאכט געווארען א ספעציעלע אויסשטאטונג און דעקאראציעס. די אפערעטע „קאווקאזער ליבע" האט אלע מעלות: ס'איז פרעהליך, שעהנע מוזיק און טענץ. דערצו נעהמט נאך אין איהר אנטייל דער בעקאנטער ווילנער ארטיסט מרילינג.

נאך דער פארשטעלונג וועט פארקומען א גרויסער קאנצערט־טייל, אין וועלכער עס וועט אויך אנטיילנעהמען דער בעקאנטער אמעריקאנער ארטיסט בעני אדלער.

צו אונזערע לעזער!

צוליב א צופעליגע טעכנישע סבה איז דער היינטיגער „נייער פאלקסבלאט" ארויס מיט א פערשפעטיגונג אויף נאר 7 זייטען.

דער מארגענדיגער נומער וועט ערשיינען נארמאל.

דער פערלאג
„נייער פאלקסבלאט"

די שענדליכע מעשים פון קאמארנער רבינ'ס זוהן.

דער אומגעהויערער איינדרוק פון דער דעמאסקירונג, — דער וועהטאג פון דער פאמיליע, — דער בעזוך אין לעמבערג און די דריי שומרים, — די טראגישע בעגעגעניש: צווישען טאטע און זוהן, — ציהרונג פון א בערלינער חסיד, — דאס יונגע ווייב פון א פריזיער אין רודקי.

פון לעמבערג שרייבט מען אונז:

דער סקאנדאל מיט'ן קאמארנער רבינ'ס זוהן ר' שלום, וועלכען מען האט געכאפט אין לעמ־בערג ביי זעהר מיאוס'ע מעשים, האט אין לעמ־בערג ארויסגערופען א געוואלדיגען אויפועהען.

מען ווייזט אן, אז שוין זינט חדשים זענען אין לעמבערג די מעשים פון ר' שלום געווען א עפענטליכער סוד, וואס יעדער האט דעריבער גע־רעדט. ס'איז געווען ממש א חילול השם צו זעהן, ווי דער ראזינער פערשוין אין באָרד און פאות און מיט א רבי'שען יחוס האט זיך אין געזעל־שאפט פון טונקעלע פארשוינען און דאמען פון האלב־וועלטעל ארומגעשלעפט איבער פערשידענע לעמבערגער נאכט־לאקאלען. נאך גרעסער איז געווען דער סקאנדאל, וואס דער זעלבער פאר־שוין איז געפאהרען קיין קאנגרעס־פוילען און דארט האט ער אין די שטעטלעך גענומען פדיונות און קוויטלעך.

* *

דאס מיאוס'ע אויפפיהרען זיך פון ר' שלום איז א שטארקער וועהטאג פאר דער אריסטאקרא־טיש־רבי'שער פאמיליע ספאפרין מען גיט איבער, אז ר' שלום האט זעהר קלוגע און געראטענע קינדער, ווי אויך א פרוי פון א אריסטאקרא־טיש רבי'שען הויז. די פרוי פון ר' שלום איז אויסערדעם אויך זעהר געבילדעט און אינטעליגענט. מען קען זיך דעריבער לייכט פארשטעלען די טרא־געדיע, וואס עס לעבט איבער די ראזינע פאמיליע צוליב דעם טאטען, דעם שכור.

אט א קליינער ביישפיל:

ווי מיר האבען שוין געבטען געשריבען, האט ר' שלום געוויילט אין לעמבערג אין טאג פון דער לויה פון ר' לייבעלע ברורא ז"ל. אזוי ווי מען האט אין קאמארנער הויף שוין פון פריהער געוואוסט וועגען די נישט־רעכטע התנהגות'ן פון ר' שלום אין לעמבערג, האט מען איהם מיטגעשיקט צו דער לויה פון לעמבערגער רב 3 שומרים. עס זענען מיטגעפאהרען ר' שלום'ס 15־יאהריגער זוהן א זעהר געראטענער בחור, וואס צייכענט זיך אויס אין לומדות און 2 גבאים פון קאמארנער רבי'ן. פאר ר' שלום זענען די ראזינע שומרים נישט געווען בעקוועהם און דערפאר האט ער די גבאים אוועקגעשיקט זוכען זיין שוואגער, דעם זוהן האט ער געשיקט אין שליחות צו באיאנער רבי'ן.

איצט, ווען ר' שלום האט זיך ענדליך גע־פיהלט פריי, איז ער אוועק אין האטעל אויף זשעשניצקא גאס, וואו ער האט זיך גענומען שכור'ן און אונטערהאלטען מיט דער דאמע פון האלב־וועלטעל.

ווען ר' שלום'ס זוהן איז צוריקגעקומען פון באיאנער רבי'ן און האט נישט געטראפען דעם טאטען, האט ער זיך יאמערליך צוויינט. דאס קלוגע יונגעל האט פערשטאנען, אז מן־הסתם איז דער טאטע שוין ווידער געגאנגען א נישט גלייכען וועג, עס זענען געקומען שעה'ן פון פערצווייפלונג, וואו דאס יונגעל און די גבאים האבען געהאלטען אין איין ארומזוכען ר' שלום'ען, אבער זיי האבען איהם נישט געפונען.

ענדליך האבען זיי איהם בעגעגענט אויף דער זשעשניצקא־גאס, ווען ער איז אראפגעגאנגען פון האטעל. ר' שלום איז געווען גאנץ צופלאמט, ער האט זיך קוים געהאלטען אויף די פיס און האט צוליב'ן שכרות גערעדט נישט פערשטענדליכע ווערטער.

עס האט ממש געריסען דאס הארץ צו זע־הען די בעגעגעניש פון יונגען קלוגען קינד מיט דעם טאטען, וואס האט זיך געפונען אין אזא מיאוס'ען צושטאנד פון שכרות. מען האט איהם באלד גענומען און אוועקגעפיהרט קיין קאמארנא.

וועגען די מיאוס'ע אויפיהרונגען פון ר' שלום גיט מען ווייטער איבער א לאנגע רייה פון פאקטען.

ווען דער קאמארנער רבי האט פאר צוויי יאהר־רען געוויילט אין בערלין, דאן איז ער איינגעשטא־נען ביי א דארטיגען אנגעזעהענעם קאמארנער חסיד, א גרויסען גביר. דער חסיד האט, פערשטעהט זיך, נישט געשפארט קיין געלד און קיין מיה, אבי דער קבלת פנים פאר'ן קאמארנער רבי אין בערלין זאל אויספאלען ווי אם שענסטען. צוזאמען מיט'ן קא־מארנער רבי'ן האט דאמאלס געוויילט אין בערלין ר' שלום, וועלכער האט אין דער וואוינונג פון דער מאהנטען חסיד פערנומען צוויי בעזונדערע צימער. אין איינעם פון די ראזינע צוויי צימער, וואו עס האט געוואוינט ר' שלום האט זיך געפונען אין א אפענער שאפע דאס גאנצע ציהרונג פון ראזינען גביר. ער איז איהם, פערשטעהט זיך, נישט איינ־געפאלען, אז ער דארף אין צימער וואו עס וואוינט ר' שלום האלטען דאס ציהרונג אונטער א שלאס

ענדליך, נאכדעם ווי דער רבי מיט זיין זוהן זענען אוועקגעפאהרען, האט דער בערלינער חסיד בעד מערקט, אז עס פעהלט איהם א גרויסער טייל פון ציהרונג אין ווערט פון א סך טויזענדער, אזוי ווי עס איז אין יענעם צימער אויסער ר' שלום קיינער נישט אריינגעקומען, האט זיך דער דויפט־השד גע־ווענדעט טאקי גור געגען איהם. דער חסיד איז אוועק קיין קאמארנא, וואו מען האט פעסטגעשטעלט, אז ר' שלום האט צוגענומען א טייל פון ציהרונג, האט עס פערקויפט אין בערלין און דאס געלד פערלומפט. מען האט באלד אין רבינ'ס הויף בעד צאהלט דעם חסיד די סומע און די מעשה איז דאמאלס פערטושט געווארען.

*

דורקער איינוואוינער דערצעהלען, אז בשעת דער מלחמה האט דארט געוויילט ר' שלום א לענ־גערע צייט. אין דער ראזינער צייט האט געצויגען די אלגעמיינע אויפמערקזאמקייט דער פאקט, וואס ר' שלום פלעגט צופיל פערקעהרען אין הויז פון א־ארטיגען פריזער. מען האט בעמערקט, וואו ר' שלום פלעגט זיך אין די נעכט אריינכאפען אין דער וואוינונג פון דערמאהנטען פריזער, וועלכער האט געהאט א שעהנע און יונגע פרוי. אין שטארט האט מען דעריבער גערעדט. מען האט אויפמערקזאם געמאכט ר' שלום'ען, אז עס קאן דערפון ארויסקר־ מען א עפענטליכער סקאנדאל, אבער ער האט זיך דערפון גארנישט געמאכט און איז ווייטער געווען א אפטער בעזוכער ביים פריזער אין הויז. ערשט א צייט שפעטער, האט דער פריזער געמאכט א עפענטליכען סקאנדאל און דאמאלס האט עס ווידער געקאסט פיל געלד, כדי דעם ענין צו פערטושען.

עס פערשטעהט זיך, אז אין די מיאוס'ע מעשים איז אויסער ר' שלום מעהר קיינער נישט שולדיג. מען דערצעהלט, אז אין קאמארנער רבינ'ס הויף האט עס שוין געקאסט פיל מיה און געלד, כדי צו ברענגען ר' שלום'ען צוריק אויף דעם רעכטען וועג, אבער דאס איז ביז איצט נישט גע־לונגען. אפשר וועט די איצטיגע דעמאסקירונג פון ר' שלום'ן ענדליך פיהרען דערצו, אז דער ראזינער פערזאָן זאל מעהר נישט וואגען אויפצוטרעטען אין עפענטליכען לעבען און אין דער פרעמד זיך צו דעקלאמירען אלס „רוזה".

דייטשלאנד וועט האבען לופט מאשינען איבערצופליהען דעם ים.

מ'וועט זיי קענען בענוצען אין ערגסטען וועטער.

די מעהרסטע לופטפליהער, איינשליסענדיג אפילו יענע, וואס זענען געווען ערפאלגרייך ביי פרא־עם אריבערצופליהען דעם אטלאנטיק, גלויבען, אז עס וועט נאך נעמען יאהרען, איידער מען וועט קע־נען רעדען וועגען א שטענדיגען פערקעהר אין דער לופטען צווישען אייראפע און אמעריקע.

גאנץ אנדערש אבער דענקען די בעאמטע פון דער דייטשער „לופטהאנזא". לויט זייער מיינונג איז נארנישט ווייט די צייט ווען א רעגולערער לופט־פערקעהר צווישען די צוויי קאנטינענטען וועט איינ־געשטעלט ווערען און לופט־מאשינען וועלען אפפליה־ען מיט פאסאזשירען און פראכט אין בעשטימטע צייטען און אנקומען אין בעשטימטע צייטען. ווי עס איז היינט צו טאג דער פאל מיט באהנען אויף דער יבשה און שיפען אויפ'ן וואסער.

און נאכמעהר: דאס וועט אפשר צו שטאנד קומען נאך ביים סוף פון היינטיגעם יאהר. ווארום די ראהרבאך קאמפאניע פון בערלין, וואס פאברי־צירט מעטאלענע עראפלאנען, האלט איצט ביים פערענדיגען פאר דער „לופטהאנזא" דריי מעכטיגע לופט־מאשינען, וועלכע וועלען פיהרען די ערשטע פאסאזשירען איבער'ן ים.

ווי דער דייטשער קארעספאנדענט פון „ניו יארק אמעריקאן" מעלדעט צו זיין צייטונג, האט איהם אטא יוליוס מערקעל, דער דירעקטאר פון דער „לופטהאנזא" ערקלערט, אז די ראזיגע לופט־מאשינען וועלען קענען פיהרען פופצעהן פאסאזשי־רען, צוויי פילאטען און צעהן טאן פראכט. מיט אזא שווערער לאדונג וועלען די מאשינען קענען פליהען צוויי טויזענט און פינף הונדערט מייל אהן אן אפ־שטעל. און טאמער וועט זיך מאכען עפעס וואס וועט קאליע מאכען די מאטארען און די מאשינען וועלען זיך דארפען אראפלאזען, וועט אויך נישט זיין קיין אומגליק, ווארום די ראזיגע מאשינען וועלען קענען לאנדען אויפ'ן מיטען ים, אפילו אין די שטורעמ־דיגסטע כוואליעס. און געפינענדיג זיך אויפ'ן ים, וועלען די מאטארען לייכט קענען פעריכט ווערען, אזוי, אז זיי וועלען זיך באלד קענען צוריק אויפ־הויבען פונ'ם וואסער און פליהען ווייטער.

ביז אהער האט מען די פלענער פון די ראזיגע מאשינען געהאלטען בסוד. אזוי ווי אבער זיי זענען זיין באלד פערטיג און די בעאמטע פון דער „לופט־האנזא" גלויבען, אז די ערשטע רייזען וועלען קענען געמאכט ווערען קומענדיגען נאוועמבער אדער דע־צעמבער, האבען די בעאמטע שוין נישט מורא ארויסצוזאגען דעם סוד.

ווי הער מערקעל האט ערקלערט דעם קארעספאנדענט, וועלען די ערשטע רייזעס זיין מעהרסטענס פראבע־רייזעס. אבער אויסגעפרובט ווערען וועלען נישט די מאשינען צי קענען זיי פליהען איבער'ן ים. ווייל אין דעם זענען זיי זיכער אין פאראויס. די פראבעס וועלען געמאכט ווערען צי קען מען בע־שטימען די צייט פון אפפליהען אין דעם בעשטימ־טען טאג און בעשטימטער שעה, נישט אפהענגיג פונ'ם וועטער.

ווארום דאס וועט זיין א קאמערציעלע אונטער־נעהמונג און נישט אן אינטערנעהמונג פאר פליה־קונצען. און די ערשטע פאדערונגען פאר קאמערצ־יעלע טראנספארט־מיטלען איז — זיכערקייט און פינקטליכקייט. און די פליה־מאשינען מוזען קענען גאראנטירען ביידעס. ווען נישט וועט מען גאר נישט אנהויבען זיי שיקען איבער'ן ים. אט די זיכערקייט וועט פעסטגעשטעלט ווערען אויף פראבע־רייזעס וואס וועלען געמאכט ווערען איבער דעם צפון ים, קומענדיגע חודש.

ווי הער מערקעל האט ווייטער ערקלערט, וועלען די דריי נייע לופט־מאשינען אייגענטליך זיין „פליהענדיגע יאכט־שיפען," און נישט פשוט פליה־ענדיגע גאזאלין טענקס. ווי שוין אויבען געזאגט, וועלען זיי קענען פיהרען פופצעהן פאסאזשירען, צוויי פילאטען, א מעכאניקער, א נאוויגאטאר, א ראדיא־עקספערט און א קוכער. אויסער דעם וועלען זיי קענען פיהרען זעקס טויזענט ליטער בענזין און גענוג פראכט און פאסט, וואס זאלען צוזאמענ־שטעלען א לאדונג פון צעהן טאן. מיט דער שווערער משא וועלען זיי קענען פליהען צוויי טויזענט און פינף הונדערט מייל אהן אן אפשטעל.

די פליגעל אויסשפרייטונג פון אט די לופט־מאשינען, וועט זיין 100 פוס. דאס שיפעל אליין אין וועלכען די פאסאזשירען און די פראכט וועלען זיך געפינען וועט זיין 70 פוס לאנג און די הויך פון דעם עראפלאן וועט זיין 25 פוס. אין דעם שיפעל וועט זיך געפינען פלאץ פאר די פאסאזשירען פראכט, מאנשאפט און אן עלעקטרישער קיך.

איטליכע פון די לופט־מאשינען וועט האבען דריי מאטאר'ען מיט צוויי טויזענט פיער הונדערט פערד־קראפט. די פראפעלערס וועלען האבען צו פיער פליגעל. אט די פיער פליגעלדיגע פראפעלערס זענען א סך מעכטיגער ווי די ביז איצטיגע. און נויטיג זענען זיי כדי צו קענען אויפהויבען די עראַ־פלאנען פון וואסער.

„דאס וועלען נישט זיין קיין עראפלאנען, וואס זענען אנגעוויזען אויפ'ן וועטער", האט הער מערקעל ווייטער ערקלערט. „נישט מער, נישט די פאסאזשירען און נישט פאסט קענען זיך ערלויבען דעם לוקסוס צו ווארטען טעג און אמאל וואכען אויף גוטען ווע־טער. אונזערע קונדען מוזען זיין זיכער, אז די מאשי־נען זענען גרייט אפצופליהען אין דער בעשטימטער צייט. פונקט ווי עס איז דער פאל מיט די לופט־מאשינען פון דער „האנזא" אין אייראפע איבער דער יבשה און אין איהר דינסט איבער דעם צפון־ים. דאס איינציגע וואס וועט אפהענגען אין וועטער וועט זיין דער וועג. דאס הייסט, דאס וועטער וועט בעשטימען מיט וועלכען וועג צו פליהען. וועט דאס וועטער זיין גוט אויפ'ן דירעקטען וועג צו צפון צו, וועלען די מאשינען זיך פערנעהמען אויף דעם וועג. אלא נישט וועלען זיי זיך פערקערעווען צו דער דרום וועג איבער די אזארען. די מאשינען וועלען פליהען מיט אזא שנעלקייט, אז דער אונטערשיד פון דער רייזע איבער דעם דרום וועג וועט בלויז זיין אין עטליכע שעה".

ווי געזאגט, וועלען פריהער געמאכט ווערען פראבע־רייזעס איבער דעם צפון־ים. ערשט ווען די פראבע־רייזעס וועלען זיך ארויסווייזען פאר אבסא־לוט צופרידענשטעלענדיג, וועט מען מאכען די פרא־בע־רייזעס איבער דעם אטלאנטיק. אבער מען דארף נישט מיינען, אז באלד נאכדעם וועלען די מאשינען שוין אנהויבען צו פיהרען פאסאזשירען איבער'ן ים. דאס וועט נישט געשעהן אזוי שנעל. ווייל די קאמפא־ניע וויל זיך נישט אונטערנעהמען צו פיהרען פאסא־זשירען ביז עס וועט נישט אבסאלוט בעוויזען ווע־רען, אז אלץ געהט כשורה. אין דער ערשטער צייט וועלען די עראפלאנען פיהרען בלויז פאסט און פראכט און מעגליך, אז פון צייט צו צייט וועלען זיי אויך אויפנעמען א פאסאזשיר.

אויב די פלענער וועלען זיך איינגעבען, וועלען די מאשינען פון דער „לופט־האנזא" זיין די ערשטע איינצושטעלען א רעגולערען פערקעהר צווישען אייראַ־פע און אמעריקע אין דער לופטען. זיי וועלען אין דער הינזיכט מעגליך אפילו איבעריאגען די צעפע־לין־קאמפאניע, וועלכע פלאנט א רעגולערען לופט־שיף־פערקעהר צווישען ליסאבאן, פארטוגאל, און בוענאס איירעס, ארגענטינע. די ריזיגע לופט־שיף „גראף צעפעלין", וועלכע ווערט געבויט פאר דעם צוועק, וועט זיין פערטיג אין צוויי חדשים ארום. די צעפעלין קאמפאניע האט געשלאסען א קאנט־ראקט מיט דער שפאנישער לופט קאמפאניע „קאָ־לאָן", לויט וועלכען די שיף וועט געטשארטערט ווערען פון דער לעצטער. אבער די שפאנישע קאמ־פאניע איז ווייט נאך נישט פערטיג מיט די נויטיגע האנגארס און די לאנדונג פעלדער, וואס זענען נויטיג פאר דעם פערקעהר מיט דער צעפעלין שיף. דערי־בער איז נאך מעגליך, אז די צעפעלין קאמפאניע זאל אפבּרעכען איהר קאנטראקט מיט דער שפא־נישער פירמע. אלענפאלס וועט די נייע צעפעלין שיף פריהער מאכען עטליכע פראבע־רייזעס, איינ־שליסענדיג אויך א לופט־רייזע ארום דער וועלט.

אויך ענגלאנד בויט צוויי ריזיגע לופט־שיפען, וואס וועלען זיין נאך גרעסער ווי די נייע צעפעלין. און זעהר מעגליך, אז די ענגלישע שיפען וועלען זיך נאך זיין פארטיג היינטיגעם יאהר.

א. ד. שטיינמאן.

וויכטיג פאר די לעטניקעס פון
אלעקסאנדער
און אומגעגענד!
ביי מיר בעקומט מען יעדען טאג 9 א זייגער פריה דעם „נייעם פאלקסבלאט"
פלאס, לוטאמירסקא 22.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערען־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
[illegible] 12—3 און פון 5—7 [illegible]
[illegible] 17 פון 10—11 [illegible] פון 2—4

יודיש טעאטער אין זאל „פילהארמאניע", נארוטאוויטשא 20
גאסטראלען פון דעם אמעריקאנער סטאר
בעני אדלער
היינט מיטוואך, דעם 1 טען אויגוסט, 9 א זייגער אווענד
גרויסע איבעראשענדע פארשטעלונג צום אויפטריט פון ארטיסט און זינגער
פון ווילנער פאלקס־טעאטער מ. טרילינג
די קאווקאזער ליבע
אין 3 אקטען מיט 20 נומערען געזאנג און טענץ פון פ. סאנדלער.
הויפטראל איסאק — מ. טרילינג.
בעני אדלער וועט אויפטרעטען אין זיין בעסטע דעקלאמאציע „דער ממזר".
צו יעדען בילעט ווערט צוגעגעבען דאס בעליבטע ליד „איך וויל א מיידעל ווי מיין מאמעניו איז געוועזען".
צום שלום א קאנצערט
פון קופלעטען און פאלקס־לידער ווי אויך א קינדער־באלעט.
אלע פיעסען ווערען רעזשיסירט פון בעני אדלער. אימפרעסאריא: סאלאמאן קוסטין.
מוזיקאל. לייטונג: ל. זעלמאן. אדמינ.: א. בעזמאן. יונגע־לייטער: מאבאראווסקי.
בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין פילהארמאניע־קאסע.

עמיל וואנדערוועלדע'ס איינדריקען פון פאלעסטינע.

(ענדע פון 8-טע זייט)

שטעלען, אז די יודען פון מזרח-אייראפעאישע לענ-דער וועלען זיך באלד געפינען אין דער לאגע פון די יודען פון מערב אייראפע. אין עס איז פונקט אזוי אוממעגליך זיך פארצושטעלען, אז די יודען פון מערב-אייראפע און פון אמעריקע וועלען אויפ-הערען צו שטיצען די ציוניסטישע אונטערנעהמונגען אין פאלעסטינע. אין דער נאהענטער צוקונפט קען עס אוראי נישט געשעהן.

די אסימילאציע פון די יודען אין מזרח-אייראפע איז קליין, עס קומט איננאנצען נישט פאר קיין אסימילאציע. און זייט מען האט פארמאכט די טירען פון אמעריקע, מוז דער גרויסער שטראם עמיגראנטען, וואס איז געגאנגען קיין ניו-יארק און האט דארטען געשאפען די גרעסטע יודישע געמיינדע אין דער געשיכטע, זוכען אן'אנדער ארט, אן אנדער וועג.

וואס אנבעטרעפט דער פינאנציעלער הילף, וואס עס גיבען די יודען פון דרויסען, קוקט נישט אויס, אז זי זאל זיך פערקלענערען. וועגען אויפ-הערען קען גאר קיין רייד נישט זיין. איינער פון די מיטגלידער פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, מר. זאכער, האט מיר געזאגט אז פערקעהרט, די איינ-קונפטען פון קרן קימת און פון קרן היסוד וועלען אין די נאהענסטע יאהרען פיל איבערשטייגען די איינקונפט פון די פריהערדיגע יאהרען.

אבער דא שטעלט זיך א דעליקאטע פראגע. אלץ מעהר און מעהר מישען זיך אויס ביי די ציוניסטען געזעלשאפטליכע אידעען מיט נאציאנאלע (גאולת הארץ). אבער געוויסע עקסטרעמע קא-לאניזאטארישע פלענער און עקספערימענטען זע-נען אויסערגעוועהנליך דרייסט. צי וועט דאס נישט ברענגען דערצו, אז אנדערע פערזאנען, וואס שטי-צען דעם ציוניזם, זאלען ווירקען אויפ'ן ציוניסטישען קאנגרעס, ער זאל פיהרען א מעסיגערע פאליטיק?

איך האב די פראגע אפען געשטעלט אין מיינע געשפרעכען מיט די ציוניסטישע פיהרער.

דער ענטפער איז געווען: אז דערווייל קומען אריין די מעהרסטע געלדער נישט פון יודישען אר-בייטער קלאס און נישט פון די גרויסע קאפיטא-ליסטען. די מעהרסטע פאנדען ווערען געשאפען ביי דער מיטעלער און קליינער בורזשואזיע.

ווי מען ווייס, זענען די ראטשילדס און די הירשעס פעראינטערעסירט אין א קאלאניזאציע, וואס איז געבויט אויף גאר אנדערע פרינציפען, ווי די פאלעסטינער קבוצות (ארבייטער קאמונעס). זיכער זענען דא צווישען די ציוניסטישע אנהענגער רייכע קאנסערוואטיווע יודען, וואס זענען ווייט פון אזעלכע ראדיקאלע אונטערנעהמונגען, ווי די קיבוצות אין פאלעסטינע. אבער די פיהרער פון קרן קימת האבען מיר געזאגט אויף דעם אט וואס:

„ערשטענס, איז די נאציאנאליזאציע פון באָ-דען אן'אלטע טראדיציע ביים פאלק ישראל, און אויסער דעם האבען אונזערע גרויסע קאפיטא-ליסטען גארנישט געגען דעם, אז מען זאל מאכען אזעלכע האלב-סאציאליסטישע אונטערנעהמונגען אין פאלעסטינע, זיי שטעלען נאר א בעדינגונג, אז מען זאל אזעלכע זאכען נאר נישט מאכען נישט אין אייראפע און נישט אין אמעריקע".

דאך זענען פערהאן געוויסע סימנים וואס ווייזען, אז די קאנסערוואטיווע ציוניסטישע גרופען גי-בען נישט קיין פרייע האנט די ראדיקאלען. איך קלער, למשל, וועגען דעם אויסטריט פון די אר-בייטער-פארשטעהער פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע.

אבער פון דער אנדער זייט איז די ווירקונג פון דער קליינער סאציאליסטישער מינדערהייט אזוי שטארק, אז זייער ווירקונג שטייגט פיל אריבער זייער צאהל.

עס איז אהן צווייפעל, אז די פאלעסטינער ארבייטער, וואס זענען פעראייניגט אין זייערע גע-ווערקשאפטען און ווערען אונטערשטיצט פון א סך סימפאטיזירער, זענען די הויפט קראפט וואס ווירקט אין פאלעסטינע.

רעם אמת געזאגט, וואלט דער ציוניזם נישט געהאט קיין בעדייטונג, אהן די טויזענטער חלוצים, וועמענס פייערדיגער ענטוזיאזם שטעלט זיך נישט אפ פאר קיין שום שטערונגען, דער ציוניזם וואלט גארנישט געווען אהן דער ארמעע, וואס שרעקט זיך נישט אפ פאר דער מאלאריע קראנקהייט, וואס בע-קעמפט אלע מכות פון מצרים, וואס געווינט צוריק מיט'ן אייקער-אייזען דעם באדען פון זייערע אבות. אהן א-א וואונדערליכע יוגענד וואלט גארנישט גע-ווען. רעם געדאנק האט אויסגעדריקט אן'אלטער איינגעזעסענער, איינער פון די קאלאניסטען, וואס זענען בעזעצט געווארען פון ראטשילד'ען. ער האט מיר אזוי געזאגט: „אפטמאל האב איך צרות פון זיי. איך האלט נישט פון קיין איינעם פון זייערע פרינציפען. אבער איך מוז זיי פערגעטערען, ווען איך זעה די חלוצים מיט די חלוצות, פערברענטע פון דער זון, פערשווארצטע פון רויך, מיט צושני-טענע הענט פון האקען שטיינער אויף די וועגען און דאס טוען זיי דאך אלץ נאר פאר'ן כבוד פון יודישען פאלק".

פונדעסטוועגען זעהען מיר, אז נישט אין אלע קרייזען הערשט א גינסטיגע מיינונג וועגען זיי. די פרומע ירושלים'ער יודען, וועלכע מען זעהט וויינענ-דיג און קלאגענדיג שבת פארנאכט ביים כותל מערבי, בעשולדיגען די חלוצים, אז זיי שפילען פוטבאל-נעימס אום שבת, אז אנשטאט דער טראדיציאנע-לער קאפאטע, טראגען זיי גאר „ניקערס", אז זיי לערנען מיט מעהר חשק דעם קאמוניסטישען מאני-פעסט, ווי א בלאט גמרא, — מיט איין ווארט, אז זיי זענען אפיקורסים און רעוואלוציאנערען.

נאך אנדערע האבען צו די חלוצים טענות, פארוואס זיי זענען אזעלכע פאנטאזיארען ענטוזיאס-טען און קימערן זיך גארנישט וועגען פראקטישען לעבען; זיי מיינען, די חלוצים, אז ענטוזיאזם און שטארקער ווילען קענען בייקומען אלע שטערונגען.

מעגליך, אז אין דעם איז פערהאן אן'אמת, אבער קיין זאך וועט מיך נישט איבערציינען, אז די ציוניסטישע פיהרער דארפען זעהן אפקיהלען די „היציגע קעפ".

מיר דוכט, אז פאר קיינעם איז נישט אזוי קלאר, ווי פאר די ציוניסטישע פיהרער, אז אויב די חלוצים וואלטען געהאלטען, אז עס זענען פער-האן אוממעגליכע זאכען, וואלט טאקע קיין זאך נישט מעגליך געווען.

ווען איך קלער וועגען די ענטוזיאסטישע חלוצים, דערמאהן איך זיך אן קארל ליבקנעכט'ס א קלוג ווארט: „מען דארף פריהער וועלען דאס, וואס איז אוממעגליך, כדי צו דערגרייכען און צו פער-ווירקליכען דאס, וואס איז מעגליך".

ווען עס וואלט געווען אנדערש, וואלטען די חלוצים אפשר געוואונען מעהר פאר זיך פערזענליך, אזוי ווי די קאלאניסטען פון ראשון לציון און פון פתח תקוה: פונקט ווי יענע קאלאניסטען, וואלטען זיי אפשר אויך פערמאגט גוטע פלאנטאציעס פון אראנזשעס. אבער זיכער וואלט דורך דעם פער-לוירען דער ציוניזם אלס אן'אידעאל, וואס דארף אויפלעבען א פאלק דורך נאציאנאליזירען דעם באדען, דורך איבערנעהמען די ערד פאר'ן גאנצען פאלק, דורך ארבייטען שווער און אהן שכירות, און דורך מקריב זיין זיך פאר'ן כלל.

(„פארווערטס")

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע-דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע-רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".
[illegible]
גילטיג דעם 1-טען אויגוסט 1928

7815. אברהם לעוויק.
ווען מען וועט רופען אייך אויף מיליטער-איבונגען ווייסען מיר פארלויפיג נישט, נאר אז אייער צייטליך דערלאנגטע בקשה וועגען אבלעגען דאס רופען אייך אויף איבונגען אויפ'ן נאהנסטען יאהר צוליב דער שוואנגערשאפט פון אייער פרוי, האט שאנסען בעפרידיגט צו ווערען – קאנען מי-אייך מיט דער גאנצער בעשטימטקייט פארזיכערן.

7816. א בעקאנטער לעזער פון באלוטער מארק.
די 1,000 זלאטעס געפאדערטע קויציע קאן אריינגעטראגען ווערען נישט בלויז אין געמזבקע נאר אויך אין ווערט-פאפירען לויט נאמינאלען פרייז.

אויף דער סומע קאן גאראנטירען אויך א הויזבעזיצער מיט זיין אומבעוועגליך אייגענטום.

אין אזא פאל דארף מען נישט די געמאדער-טע סומע דוקא פערזיכערן מיט דער היפאטעק, נאר ס'איז גענוג צוצושטעלען א בעשטעטיגונג פון הויזבעזיצער-פעראיין, אז דער קויציע לייגער האט אן'אייגען הויז.

7817. א געטרייער לעזער פון נאדעל-פאך.
לויט דער גייער פאראדנונג וועגען ארבייטס-אבמאכען קאן אויך א מינדעריעהריגער אויפמא-נען געריכטליך זיין ארבייטסלוין.

7818. מאראוויטש פון גארטקאוו.
האלטען דייטשען טאבאק און אויסארבייטען פון איהם פאפיראסען איז א קאנטראבאנדע פערבי-כען-אויף וועלכען די בערפענטליכע אמנעסטיע איז אין גאנצען נישט חל.

7819. א קראנקע וויעבער.
די אמנעסטיע איז אויף אזא פערברעכען נישט חל.

א שט. לעזער פון פאלנאצנא 53.
דעם פערזאן דראהט ביז 2 יאהר, $^{1}/_{3}$ וועט איהם געשאנקען ווערען אויפ'ן סמך פון דער אמ-נעסטיע. דער אומשטאנד, צי ר'האט פערלוירען די פוילישע בירגערשאפט אדער נישט ענדערט נישט די לאגע. אין אקטיווען מיליטער דינסט קאן מען איהם נאך ביי ווי ארייננציהען.

7820. א שט. לעזער פון וואכאדניע 35.

7821. פראסט.

7822. גינעק.

7823. פון שייבלערס מארק
זענען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פער-שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטפערנונגערינ די צייטונג.

—:o:—

7824 ג. פילאטער.
אויב אייער פרוי האט א בעזונדערע בעשעפ-טיגונג, קאן מען אויף איהרע פערדינסטען, עווענ-טועל אויף איהר געשעפטס-איינריכטונג נישט ליי-גען קיין ארעסט אויפ'ן חשבון פון אייערע חובות.

—:o:—

7825. א גרופע לאקאטארען פון אלעקסאנ-דער גאס.
פון אייער אנפראגע איז שווער צו פערשטעהן אין וואס אייגענטליך געהט אייך – צי בלויז אין דעם אז דאס „הייזעל" זאל עקסמיסירט ווערען, צי דער אלפאנס זאל צוגעצויגען ווערען צו געריכט-ליכער פעראנטווארטליכקייט פאר אויסנוצען די פראסטיטוטקעס צוליב מאטעריעלע צוועקען.

אין ערשטען פאל דארף אייך דער הויזווירט אנגעבען אלס עדות, אז די פראסטיטוציע ווערט געטריבען אין הויז, אז דארט קומען פאר בסדר'דיגע אוואנטורעס א. א. וו. און דאס געריכט וועט זיכער ארויסטראגען אן עקסמיסיע-אורטייל. מיינט איהר אבער אז דער אלפאנס זאל אויך בעשטראפט ווערען, מוזט איהר קענען בעווייזען, אז ער צווינגט זיינע קרבנות אז זיי זאלען איהם אוועקגעבען זייערע פערדינסטען, אז ער בעגלייט זיי און אינ-טערשטיצט זיי אזוי אדער אנדערש ביים אויספיה-רען זייער שעדליכען פראצעדור אין אז ער האט נישט קיין אנדערע בעשעפטיגונג. דער אומשטאנד, אז די פראסטיטוטקעס לאזשירען ביי איהם אין דער וואוינונג איז נאך נישט קיין גענוגענדער מא-טיוו איהם צו פערמשפט'ן, ביי ממשותדיגע בעווי-זען דראהט איהם $1^{1}/_{2}$ יאהר טורמע.

7826. בערנחיים.
נישט וויכטיג וויפיל איהר נעהמט פון אייער שוואגער, קוים צאהלט ער אייך נאר פאר דער וואוינונג א געוויסע סומע דירה געלד איז ער שוין א כובלאקאטאר ממילא געניסט ער פון די הנחות פון דעקרעט וועגן לאקאטארען-שוץ. די פערפליכטונג אז ער וועט זיך צום בעשטימטען טערמין ארויסצי-הען, איז א נישט גענוגענדער גרונד, פאר אנ-עקסמיסיע.

7827. א שט. לעזער פון זשעלאזנא 5.
די שטראף פון 5 טעג אומבעדינגטען ארעסט פאר זיך נישט שטעלען אין בעשטימטען טערמין צו דער קאנטראל פערזאמלונג, איז אויפ'ן סמך פון דער אמנעסטיע אין גאנצען געשאנקען.

7828. א פיאווינער לעזער.
בעפרייט ווערען אין אזא פאל פון אלגעמיי-נעם מיליטער-פליכט קאן מען נאר דורך אנגעבען א בקשה, אז מען בעמירט זיך וועגען אננעהמען א פיעמד הלוכה'שע בירגערשאפט.

Dr. RACHELA LEWI
ס.-עצ. פאר קינדער-קראנקהייטען
פאנסקא 24, טעל. 42-72
נעמט אן פון 2 ביז 4 נאכמיטאג.

דער טאנץ ארום גאלדענעם קאלב.

67) (ראמאן).

אין איהר שווארצען מיט גאלד-אויסגענייטען קלייד, האט סאלאמעא אויסגעזעהן, ווי א חלום, וואס האט ארומשפאצירט צווישען בלומען.

זי איז געווען די קעניגין פון איהר שלאס.

מיט א ריהרענדיגער גרייטקייט צו ארויסווייזען ליבענסווירדיגקייט דורך איהר דערנעהנטערונג, ווארעמקייט און צארטקייט, האט זי זיך פערמישט מיט'ן עולם און געטיילט דאס עשירות פון איהרע שמייכלען אויף רעכטס און לינקס.

די פרוי איידעלשטאט איז איבער פלערליי קאמפלימענטען, און דא ווערען זיי טאקי נישט ארויסגעזאגט, ווייל זיי וואלטען דא געהאט א פנים פון א צו נעבעכדיגען בענאלען אויסדרוק פון ענטציקונג.

זי האט אבער די ענטציקונגען געפיהלט אין דער אטמאספער פון די בעגייסטערטע בליקען.

דער הער איידעלשטאט פערמישט זיך עניות'דיג צווישען די פיעל שווארצע פראק. ער זעהט אויס, ווי א גאסט ביי זיין פרוי.

היינט אין אווענד אין ביינאכט וועט ער זיין לעבען איהר.

פון צייט צו צייט קווייטשט זיך אבער שטארק זיין שטערען.

וואס איז עס: לאנגווייליגקייט, אדער עפיס א חולאת?

עס מאכט דעם איינדרוק, אז ער איז לחלוטין גלייכגילטיג אין בעצוג צום גערעמעל פון די געסט, וואס זיין ווייב האט איינגעלאדענט.

וואס פאר א מענשען זענען עס? ער האט זיי נישט געקאנט: די איינלאדונגען זענען פונאנ-דערגעשיקט געווארען דורכ'ן סעקרעטאר פון דער אמעריקאנער געזאנדשאפט, און דורך איינינע פריינד.

דער רוב מענער איז איהם געווען אומבע-קאנט. זיי האבען איהם אויך נישט געקאנט, און זיי האבען זיך נישט זענ'רט צו מאכען אין זיין אנוועזענהייט קריטישע בעמערקונגען און צו טוי-שען זיך מיט סקעפטישע שמייכלען.

דאס איז געווען גאנץ טרויעריג, ווייל דאס האט גערעדט וועגען דעם, וואס עס דערווארט איהם אין דער צוקונפט.

אין משך פון די לעצטע זעקס חדשים האט ער קיין איין מינוט נישט געלעבט אין הסכם מיט זיינע געוואוינהייטען.

ווייל טאג און נאכט האט ער אוועקגעפטר'ט פאר דער צייט אהן שום געניס.

איצט האט ער שוין געהאט זיין אייגען הויז, און זיינע סאלאנען האבען געזאלט ווערען א מין רשות הרבים

צופעליג איז דאבערט געבליבען שטעהן לע'ם זיין ווייב, וואס איז געווען ארומגערינגעלט מיט א קרייז פון פערעהרער, פאר וועלכע זי האט זיך געגרויסט מיט איהר ציהרונג, ובפרט מיט די רינגען.

— אך, דאס זענען דאך פרעכטיגע רינגען! — האט אויסגערופען איין דאמע.

— יא, דאס זענען קעניגליכע רינגען! — האט צוגעבאמקעט עפיס א געוועזענער רוסישער גענעראל.

— זיי זענען אויסערגעוועהנליך שיין! — האט פערזיכערט עפיס א יונגער דיכטער, ווייזט אויס, א מבין.

די פרוי איידעלשטאט האט זיי מיט קענטי-גען פערגעניגען געוויזען פאר אלע.

זי האט געהאט א בעזונדערען גענוס צו דערצעהלען פערשידענע מעשיות וועגען איהר ציהרונג.

זי האט עס געמאכט מיט א בעזונדער חן און גראציע.

— די דאזיגע שטיינער — האט זי דערצעהלט מיט א שמייכעל — האבען היגטער זיך א מורא'דיגע געשיכטע. פריהער האבען זיי, דאכט זיך, געהערט צום מלוכה אוצר פון פערסישען הויף. דער ערשטער שאך, וואס האט זיי געהאט, איז דערמארדעט גע-ווארען דורך עפיס א פאנאטיקער, א משוגענעם. זיין יורש, דער זוהן זיינער איז פערסמ'ט געווא-רען דורך זיינער א נאליבטער, בעת א מלכות'דיגע סעודה, און די דאזיגע רינגען זענען ארונטערגע-נומען געווארען פון זיינע פינגער, בעת דער גסיסה. דאכט זיך, אלע אינהאבער פון די דאזיגע רינגען זענען אומגעקומען מיט א געצוואונגענעם טויט. מיט א הונדערט יאהר צוריק האט זיי אפגעקויפט א דייטשער סוחר, דער לעצטער איז דער'הרג'עט געווארען דורך א רויבער, וועלכער האט, אגב פון זיין רויב נישט גענאסען, ווייל מ'האט איהם גע-כאפט ביי דער האנד. א ביסעל שפעטער זענען די רינגען אנגעקומען צום רוסישען קעניגליכען הויף. פון דארטען זענען זיי נאך דער רעוואלוציע ארי-בער צו א דייטשען באנקיר, וועלכער איז שפעטער דער'הרג'עט געווארען, און אזוי זענען זיי, דורכ-וואנדערענדיג א סך אומגליקליכע הענד, אנגעקומען צו מיר... קיינער האט זיך נישט ענטשלאסען צו קויפען זיי, ווייל אימעטום האבען זיי מיט זיך מיט-געבראכט טויט און אומגליק. איך האב אבער קיין מורא נישט געהאט — און אט זעהט איהר ז ביי מיר!

(פארטזעצונג קומט).

לעטשניצע
אין דאקטוירים ספעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז חלז, אויערן קר.	10—11 8—5 7—6
ד"ר רוזשאנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—3
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5—6
ד"ר גאָנטאַר	כירורגישע-קראַנקהייט.	4-5 זוג. 1—2
ד"ר הײַנבערג	אינ. חער, לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר סטופּעל	רענטגען	10—2 4—6
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-ארצט	5—7
י. ראָזעס	צאָהן-ארצט	9—2

צאָהן-פּלאָמבירונג, בעליכטונגען, קאַרטענען, מאַסטען א. א. וו. בײַ דער לעטשניצע איז געעפֿנט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטראָליזאַציע, אַלע מעדיצינישע אַנאַליזען. א קורס פאר שטאַמלער.
אינהאַלירונגען שטראַלען (שקערלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאַג.
וויזיט אין דער שטאָט.
ערצטליך-קאָסמעטיש. גאַבינעט
פּרל. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5–7 אָוועגד

Dr. med. A. MAZUR
אויערן, נאָז- און האַלז-קראַנקהייטען, שטימע- און שפּראַך-פעהלערן (שטאַמלען א.ז.וו.)
האָט זיך איבערצויגען פון נאַרוטאָוויטש 44
אויף וואָלטשאַנסקאַ 65, טעל. 66-01
(אײַנגאַנג אויך דורך פּעטריקאָווער 46).
נעהמט אָן פון 11.30 ביז 12.30 און פון 3–5 נאָכמ.

וויכטיג פאר ה"ה פריזיערס!!!
צוליב די קאָנקורענץ, ווערען די פרייזען מיט'ן היינטיגען טאָג בעדייטענד פערקלענערט:

קעלנישע בלומען-וואַסער 3.20 א קילאָ
וועזשעטאַל 1.40 „
ראַזיר-זייף „אָראַ" 6.00 „
ברילאַנטין 3.40 „
פראַנצויזישער לאַקיר 45 גר. א דעקאַ.

איך בעזיץ א רייכען אויסוואַהל פון ראַזיר-מעסערס, פּלאַטין- און שטאָהל-זאַכען צו פאַבריקס-פרייזען. מיט אַכטונג
י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11.
בעמ.: פאר ענגראָסיסטען – געהעריגער ראַבאַט און גינסטיגע בעדינגונגען.

א צימער – מיט – קוך
אדער 2 צימער אָהן א קוך
עס קאָן אויך זיין אָפּגעטיילט פון א גרויסער וואוינונג אלס סובלאָקאַטאָר
ווערט פון זאָפאָרט געזוכט.
אָפּערטען אין אַדמינ. „נייער פאָלקסבלאַט" פאר „I. D."

די „גאוני ישראל"
איז א גאַנץ נייער אויפלאַגע
איז צו בעקומען אין אַדמינ. „נייער פאָלקסבלאַט"
צום פּרייז פון 60 גראָשען.

נו! רעקלאַמע-חודש!
איך מאַך דערמיט בעקאַנט דאָס געעהרטע פּובליקום, אַז נאָך א גרינדליכען רעמאָנט, האָב איך ביי מיין קינסטלעריש-פאָטאָגראַפישען אַטעליר ערעפענט
א ספּעציעלען פּאָרטרעטען-אַנשטאַלט,
וואו עס ווערען אויסגעפערטיגט די שענסטע פּאָרטרעטען לויט דער נייעסטער פאָטאָ-טעכניק צו שטוינענד ביליגע פרייזען:
א פּאָרטרעט 30 X 40 מיט פּאַספּאַרטו און ראַהם נור 13.50 זל.
„ „ 50 X 40 „ „ „ „ „ 20.— „
די אויפנאַהמען צו פּאָרטרעטען ווערען געמאַכט גענצליך אומזיסט.
נוצט אויס די געלעגענהייט! מיט אַכטונג
ונס פאָטאָגראַפישער און פאר טרעען-אַטעליער
„PARISIEN" wł. H. Sroka
Łódź, Brzezińska 69. צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומ' 1.

לעטשניצע
פון דאַקטוירים-ספּעצ. און דענטיסטיש-קאַבינעט.
פּעטריקאָווער 62, טעל. 31-53.

אינערל. קראַנקהייטען	ד"ר ב. ראַבינזאָהן „ מ. וואַלפסאָן „ א. שטיינבוים	פון 2½—3½ און 7—8 „ 12—2 „ 4—6
כירורגישע קראַנקהייטען	ד"ר י. שרייבער „ א. פּאַכטשאַנסקי	פון 2½—4 און 7—8 „ 12—1 און 5—8
פרויען-קראַנקהייטען און געבורטס-הילף	ד"ר ר. אַלטערמאַן „ מ. פעלדמאַן פרוי ד"ר ח. זאַקדאַוויטש-טראַמשטאַ „ „ גוסטאַווא זאַף מענצבוים	פון 11—1 „ 5½—7½ שבת, זונט, דינסט. [illegible] 3-5 וואָכ, מאָנט. מיט. [illegible] 3-5
קינדער-קראַנקהייטען	ד"ר ס. נוסענטאַוב „ ל. פּאַביליער	פון 10—11 און 6—7 „ 12—1 און 4—5
נערווען-קראַנק.	ד"ר מ. מאַשלאַנקאַ	פון 6—7 [illegible]
אויגען-קראַנקהייטען	ד"ר י. סטופּאַי „ מ. האַלפּערסקאַ	פון 1—2 און 4—5 11—12, 6—8 [illegible]
נאָז, האַלז און אויערן-קראַנק.	ד"ר ב. קלאָטשקאַ „ באַל. כאַן	פון 11—1 און 7—8 „ 3½—5½
הויט- און ווענערישע קראַנק.	ד"ר פ. ברזין „ י. פּאַלאַווישיק	פון ½12—½3 „ 6 8
ציין- און מויל-קראַנקהייטען	צאָהן-ארצט ס. שקעס „ מ. רעזניקאָוו „ ב. פשורנאָווסקאַ „ ג. קאַצענבאַוום	פון 9—¾10 און 6—8 „ 11—¼1 „ ¼2—5 „ ¼5—8

די לעטשניצע איז טעטיג טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אין אָוועגד.
קוואַרץ-לאַמפּען און רענטגען-בעשטראַהלונג
עס ווערען געמאַכט אָפּעראַציעס, בעשטראַהלונגען מיט קוואַרץ-לאַמפּען עלעקטריזאַציע און אַנאַליזען, קינסטליכע ציינער, קאַראָנעס, גאָלד-בריקען און פּלאַטין.
וויזיטען אין שטאָדט. נאַכט-דיזשור. געבורטס-הילף

ווערענדונג צו די ה"ה מחותנים
פון די בעוואוסטע מוזיק-קינסטלער געבר. טויבע
דערמיט האָבען מיר דעם כבוד די געעהרטע מחותנים און בעלי-שמחות געפל. מיטצוטיילען, אַז צוליב דעם, וואָס מיר ווערען נישט צו דער געהעריגער צייט פון די מחותנים געוואָיר וועגען אייערע אַלע שמחות און חתונות און דורך דעם פאַסירט גאַנץ אָפט, אַז די בעלי-שמחות פיהלען זיך בעליידיגט, וואָס מיר קומען נישט צו דער פּינקטליכער צייט אָנצונעהמען די בעשטעלונגען. דעריבער בעטען מיר אַלע מחותנים געפל. אונז צו לאָזען וויסען בעצייטענס די טערמינען, כדי צו קענען ווי געהעריג צופרידענשטעלען די בעלי-שמחות.
גלייכצייטיג ערלויבען מיר זיך אויפמערקזאַם צו מאַכען די געעהרטע ה"ה מחותנים, אַז מיר געהמען ביי קיין פאַל נישט אָן קיין שום פערווייזונגען, וואָס קענען זיין פערבונדען חלילה מיט חילול השבת. דעריבער האָפען מיר, אַז מיר פערדינען דעם פולען צוטרוי פון די ג' בעלי-שמחות.
מיט אַכטונג
מוזיק-קינסטלער געבר. טויבע.
בעמ.: מעסיגע פרייזען! פאר אונבעמיטעלטע – אויסנאַהמס-פרייזען!
אָנמעלדונגען נעהמען אויף:
ק. טויבע, נאַווא-צעגעלניאַנאַ 22, י. טויבע, אַלעע 1. מאַי 18.

אַנאָנסען אין „נייעם פאָלקסבלאַט"
האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג!

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08
היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער- און מונד-קראַנקה. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אָן פון 9–7 אָוועגד. [illegible]

צום זומער-סעזאָן
— קויפט איהר —
אמביליגסטען
אַרטיגע און אויסלענדישע
קאָסמעטיק,
פּערפומען,
כעמיקאַליען
די פרישעסטע מינעראַל-וואַסערן
אין אַפּטייק-סקלאַד פון
מאַגיסטער-פאַרמאַציע
K. Stock
19 Zawadzka 19
Telefon 41-02.

אַכטונג!
ספּעציעל פאר אַפרייזענדע אין דאָרף!
בעזאָרגט אייך ביי איינער אַפּטייק מיט א שאַכטעלע, וואָס ענטהאַלט נויטיגע מיטלען אלס שנעל-הילף, ווי: יאָדינע, וואַטע, וואַלעריאַן-טראָפּען א. ז. וו. דער פרייז פון די שנעל-הילף-שאַכטעלעך איז פון 2 זל. אָן.

די לייה-ביבליאָטעק
א. נ. פון א. איזענשלאָס,
וועלכע געפינט זיך אויף פּאַלודניאָווא 11, לינקע אָפ. איז טעטיג: מאָנטאָג און מיטוואָך פון 6–10 אָוועגד און שבת פון 10–1 און פון 4–10 אָוועגד.
איינשרייבען קען מען זיך יעדען טאָג פון 6–10 אָוו.

א בשורה טובה פאר לאָדז!
פאר 2.50 זל.
עלעקטריש בעלייכטונג אין שטוב
יעדער איינציגער קאָן בעקומען עלעקטריש בעלייכטונג אין שטוב פאר 2.50 א וואָך פאר יעדען פ. ווי אויך איבעראַרבייטען אַלטע אַנלאַגעס אויף נייע, פון ליטשניק אויף אַגראָנימשניק, פּראָטאָקאָלען פון עלעקטראָוניע. אַלעס ערלעדיגט די קאָנצעסיאָנירטע פירמע
ח. סאָלניק, לאָדז צעגיעלניאַנאַ 63
פּראָנט-געוועלב אין הויז פון פּוילישען טעאַטער. בעמ. זשאַרובקעס „Philips" און „Osram" שטענדיג אויף לאַגער מיט 25% ביליגער. קומט און איבערצייגט אייך.

וויכטיג פאר מיליטער פליכטיגע!
עס איז אַרויס פון דרוק פון אַדוואָקאַט סאָריטק פון וואַרשע דאָס בוך מיליטער פליכט, וואָס דאַרף יעדער וויסען וועגען פאַבאַר מיליטער דינסט און איבונגען. פּרייז נור 20 גר צו בעקומען נור ביים ציטונגס פערקויפער יוסף וועלניאַרש אַלטע שטאָט 1 אויך איז ביי מיר צו בעקומען צו קויפען פערשידענע ביכער, טעאַטער פּיעסען און פערשידענע לידער אויך גיב איך פערשידענע ביכער א היים צו ליינען פאר א ביליגען פּרייז. קומט איבערצייגט אייך!

אַנאָנסען-פּרייז: פאר'ן טעקסט–15 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט–20 גר. אין דער זייט 7 [illegible]
אין טעקסט–40 „ „ „ „ „ 4 „ „ „ „ „ „ 60–
[illegible]: נאָכ'ן טעקסט–1 „ „ „ „ 7 „ „ „ „ „ 15–
[illegible] דער שטאַט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען–10 גר. א וואָרט.
אַבאָנעמענט-פּרייז: אין לאָדז – 5 זל. א חודש מיט אָפּטראָגען א היים; אויף דער פּראָווינץ – 6 זל. א חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פּראָצ. טייערער.
פאר'ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען טעגליך אין בייטאָג און ביינאַכט.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", [illegible] J. [illegible] D. [illegible] Redaktor odpowiedzialny Ch. [illegible]
[illegible] i druk „Najer Folksblat", Piotrkowska 22.